

แนวคำตอบ

ภาค 1/2521

ข้อ 1. เรียกคืนได้ เพราะสัญญาขี้มรยนต์ เป็นการขี้มใช้คงรูปโดยสภาพ ผู้ขี้มคือ นาย ข. จึงสามารถใช้ทรัพย์สินที่ขี้มมาได้เปล่า (ป.พ.พ. มาตรา 640) กล่าวคือไม่ต้องเสียค่าตอบแทน เหตุนี้จึงควรยังผลให้ต้องถือตัวบุคคลที่เป็นผู้ขี้มเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้น ทันทที่ นาย ข. ผู้ขี้มตาย สัญญาขี้มต้องระงับ (ป.พ.พ. มาตรา 648) ฝ่ายผู้ขี้มจึงหมดสิทธิที่จะใช้สอยทรัพย์สินที่ขี้มมานั้นได้เปล่าอีกต่อไป (ดูคำสอนฯ ปี 2520 หน้า 28 และหน้า 3)

ข้อ 2. ดอกเบี้ยคืออะไรนั้น ไม่มีกฎหมายให้วิเคราะห์ศัพท์ไว้ คงมีแต่คำพิพากษาฎีกาที่ 1050/2512 กล่าวเป็นนัยไว้ว่า “ผลประโยชน์ที่เรียกเป็นดอกเบี้ยจะเกิดขึ้นได้จากหนี้เงินเท่านั้น” เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงพอสรุปได้ว่า ดอกเบี้ยก็คือผลประโยชน์ (ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นเงินเสมอไป) ที่ออกงอกจากเงินต้น

ป.พ.พ. มาตรา 654 กำหนดห้ามมิให้เรียกดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี

ตามอุทาหรณ์ นายโรจะไม่ยอมคืนข้าว 3 กระสอบไม่ได้ ถึงแม้เมื่อคำนวณค่าของข้าวเปลือกที่เพิ่มขึ้นเป็นผลประโยชน์ของนายรอย 1 กระสอบซึ่งอาจทำให้เข้าใจได้ว่านายรอยเรียกประโยชน์เกิน 15 % ของข้าวเปลือกที่ขี้มไปเป็นเวลา 1 ปี แต่เนื่องจากข้าวเปลือกที่เพิ่มขึ้นมาอีก 1 กระสอบนั้น หาใช่ดอกเบี้ยไม่ เพราะไม่ได้เกิดงอกจากเงินต้น จึงไม่อยู่ในข่ายต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 654 ดังกล่าว (ดูคำสอนฯ ปี 2520 หน้า 123-127, 131-132)

ข้อ 3. ฝากทรัพย์สินนอกแบบ คือสัญญาฝากทรัพย์สินชนิดที่ผู้รับฝากไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเดียวกัน ซึ่งยังผลให้ผู้รับฝากไม่ต้องสงวนทรัพย์สินที่ฝาก และถ้าทรัพย์สินที่ฝากเกิดบุบสลายสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัย ผู้รับฝากก็ยังคงต้องคืนทรัพย์สินที่เป็นประเภท ชนิด และปริมาณเดียวกับทรัพย์สินที่ฝาก ทั้งนี้ ตามหลักความวินาศแห่งทรัพย์สินย่อมตกเป็นพับแก่เจ้าของ (Res perit domino.) นั่นเอง

กฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องฝากทรัพย์สินนอกแบบไว้ดังที่ปรากฏใน ป.พ.พ. มาตรา 672 ที่เกี่ยวกับการฝากเงินว่า ถ้าฝากเงินให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้รับฝากไม่ต้องคืนเงินอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนให้ครบจำนวน (ดูคำสอนฯ ปี 2520 หน้า 161-162, 183-185)

การสอบไล่ภาค 2 ปีการศึกษา 2521

ข้อ 1. นาย ก. และนาย ข. เป็นเพื่อนที่มีบ้านอยู่ตรงกันข้ามกับฝั่งแม่น้ำ นาย ก. ได้ไปขอยืมข้าวสารที่บ้านนาย ข. 1 กระสอบ แต่ไม่มีเรือบรรทุกมาบ้านตน จึงได้ขอยืมเรือของนาย ข. บรรทุกข้าวสารนั้นมาด้วย ครั้นพายเรือถึงกลางแม่น้ำ ก็เกิดคลื่นลมจัด หมดหนทางที่นาย ก. จะบังคับเรือได้ เรือจึงล่มจมหายไปพร้อมกับข้าวสาร เช่นนี้ นาย ข. จะเรียกร้องให้นาย ก. รับผิดชอบอย่างใดได้บ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 2. นายแดงเอารถยนต์ไปฝากไว้กับนายดำโดยขอฝากเปล่า ๆ ทั้งไม่อนุญาตให้นายดำใช้รถนั้นด้วย แต่เมื่อนายดำรับฝากแล้ว กลับฝ่าฝืน โดยนำรถนั้นไปใช้เที่ยวเตร่ดูภาพยนตร์ ครั้นออกจากโรงภาพยนตร์ ปรากฏว่ารถยนต์นั้นหายเสียแล้ว นายแดงจึงเรียกค่าเสียหาย นายดำจะปฏิเสธโดยอ้างว่า ตนรับฝากรถไว้โดยไม่มีบำเหน็จ ตนได้ใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่นเคยประพฤตินกิจการของตนเองแล้ว จึงไม่ต้องรับผิดชอบ เช่นนี้ ข้อต่อสู้ของนายดำฟังขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. ชื่นกับชมนั่งดูโทรทัศน์การแข่งขันฟุตบอลโลกระหว่างทีมเอกกับทีมบี แล้วทั้งสองทำกันว่า ถ้าทีมเอชนะ ชมจะต้องจ่ายเงินให้ชื่น 500 บาท แต่ถ้าทีมบีชนะ ชื่นจะต้องจ่ายเงินให้ชม 500 บาท เมื่อการแข่งขันยุติลง ผลปรากฏว่าทีมเอชนะ แต่ชมไม่ยอมจ่ายเงินให้ชื่นตามที่ตกลงกัน เพราะทราบภายหลังว่า ชื่นโกงโดยเคยดูเทปโทรทัศน์การแข่งขันครั้งนี้รู้ผลแพ้ชนะมาก่อนแล้ว ดังนั้น ชื่นจะเรียกร้องบังคับให้ชมชำระเงิน 500 บาทนั้นได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาค 2/2521

ข้อ 1. เรียกคืนหรือให้ใช้ราคาเรือไม่ได้ ระเบียบเรือเป็นการข่มใช้คงรูป เมื่อเรือสูญหาย เพราะเหตุสุดวิสัย เจ้าของคือ นาย ข. ต้องรับกรรมไป (ป.พ.พ. มาตรา 640) ส่วนข่มข้าวสารเป็นการข่มใช้สิ้นเปลือง นาย ก. มีกรรมสิทธิ์ในข้าวสารนั้นแล้วด้วยการส่งมอบ (ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรค 2) นาย ก. จึงต้องใช้คืนข้าวสารชนิดเดียวกันจำนวน 1 กระสอบ ให้ นาย ข. ไป (ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรคแรก) จะอ้างว่ายังไม่ทันได้ใช้ก็ไม่ได้ เพราะเจ้าของย่อมต้องรับกรรมในภัยพิบัติที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินของตน

ข้อ 2. ข้อต่อสู้ของนายคำฟังไม่ขึ้น เพราะแม้นายคำจะไม่ผิดหน้าที่สงวนทรัพย์สินตาม ป.พ.พ. มาตรา 659 แต่นายคำก็ผิดหน้าที่ตาม ป.พ.พ. มาตรา 660 โดยนำรถออกใช้ทั้งที่ผู้ฝากมิได้อนุญาต เมื่อทรัพย์สินที่ฝากสูญหาย โดยไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไรทรัพย์สินนั้นก็คงจะสูญหายอยู่นั่นเอง เช่นนี้ นายคำจึงต้องรับผิดชอบ

ข้อ 3. ป.พ.พ. มาตรา 853 บัญญัติว่าการพนันชั้นต่อหาก่อให้เกิดหนี้ไม่ ฉะนั้นถ้าข้อตกลงที่ขึ้นทำกับขมนั้นเป็นการพนัน ก็หามีความผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาไม่ จะเห็นได้ว่า ข้อตกลงตามอุทหากรณ์ระบุให้แต่ละฝ่ายมีทั้งทางได้และเสีย จึงเป็นข้อตกลงที่เข้าลักษณะเป็นการพนัน แม้ขมไม่อ้างว่าถูกโกง ชั้นก็ไม่อาจบังคับให้ขมชำระเงิน 500 บาทให้ตนอยู่แล้ว

การสอบไล่ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2521

ข้อ 1. กวนขอยืมรถยนต์ของก๊อไปใช้แล้วดูแลรักษาไม่ดี ทำให้รถของก๊อชำรุดเสียหาย ก๊อจึงฟ้องกวนให้ใช้ค่าเสียหาย กวนต่อสู้ว่าแม้ตนจะมีได้สงวนรถยนต์ที่ยืมไปเหมือนคนทั่วไปก็เป็นเพียงไม่ได้ทำหน้าที่สงวนทรัพย์สินที่ยืมเหมือนเช่นวิญญูชน ตามที่ ป.พ.พ. มาตรา 644 กำหนดหน้าที่ผู้ยืมไว้เท่านั้น ป.พ.พ. มาตรา 644 ไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบไว้ด้วย ตนจึงไม่ขอรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ข้อต่อสู้ของกวนฟังขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 2. ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรค 2 บัญญัติว่า ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง....คำว่า “การใช้เงิน” ในที่นี้หมายความว่าอย่างไร

โยยืมเงินเข้ามา 10,000 บาท แล้วโยถูกเยฟ้องเรียกเงินยืมคืน ดังนี้ โยจะต่อสู้ว่าได้โอนรถจักรยานยนต์ชำระหนี้แทนแล้ว โดยขอนำสืบพยานบุคคล จะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. นายนี้ขับรถชนรถของนายโนมเสียหาย ช่างตามท้องตลาดตีราคาค่าเสียหาย 10,000 บาท ในที่สุดนายนี้ขอชดใช้ค่าเสียหายให้นายโนมเพียง 5,000 บาท นายโนมตกลง โดยมีได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือกันไว้ ต่อมานายนี้ไม่ชำระเงิน 5,000 บาท ตามที่ตกลงกันด้วยวาจา เช่นนี้ นายโนมจะฟ้องร้องให้ศาลบังคับนายนี้ชำระค่าเสียหายในฐานะที่นายนี้ขับรถโดยประมาทชนรถของตนเสียหาย โดยขอเรียกค่าเสียหายเต็มตามราคา 10,000 บาท จะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2521

ข้อ 1. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทมาตรา 644 และมาตรา 213 แห่ง ป.พ.พ. ซึ่งมาตรา 644 บัญญัติว่า “ผู้ยืมจำต้องสงวนทรัพย์สินซึ่งยืมไปเหมือนเช่นวิญญูชนพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง” จริงอยู่ มาตรา 644 นี้ มิได้กำหนดความรับผิดชอบไว้ในกรณีที่ผู้ยืมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่ามีมาตรา 213 ได้กำหนดความรับผิดชอบของลูกหนี้ในกรณีไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ไว้แล้วว่า “ถ้าลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ก็ได้.....อนึ่ง บทบัญญัติในวรรคทั้งหลายที่กล่าวมาก่อนนี้ หากกระทบกระทั่งถึงสิทธิที่จะเรียกเอาค่าเสียหายไม่”

ก็เมื่อผู้ยืมคือกวน มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องปฏิบัติต่อก่อน ในอันที่จะต้องสงวนทรัพย์สินให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 644 ดังกล่าวนั้น ผู้ยืมคือกวน จึงเป็นลูกหนี้ และผู้ให้ยืมคือก่อก็เป็นเจ้านั้นนั่นเอง

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ ยังผลให้ทรัพย์สินที่ยืมเสียหายเช่นนี้ ลูกหนี้ คือกวน จึงไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบที่จะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ก่อได้ ตามนัย ป.พ.พ. มาตรา 213 ดังกล่าวข้างต้น ข้อต่อสู้ของกวนจึงฟังไม่ขึ้น (ดูคำสอนปี 2522 หน้า 20-22)

ข้อ 2. คำว่าค่าใช้จ่ายในที่นี้หมายถึงการใช้จ่ายเงินต้น เท่านั้น คือหมายความว่าจะต้องเป็นเงินจริงๆ และจะต้องเป็นเงินต้นด้วย ไม่รวมถึงดอกเบี้ย (ฎีกาที่ 1051/2503, และที่ 243/2503)

ตามอุทธรณ์ข้อนี้ โยจึงนำสืบพยานบุคคลได้ เพราะโยมิได้นำสืบการใช้จ่ายเงินต้น (ดูคำสอนปี 2522 หน้า 72-76)

ข้อ 3. ข้อตกลงระหว่างนายกับนายโนมตามอุทธรณ์ข้อนี้ เป็นสัญญาประนี-ประนอมยอมความด้วยต่างตกลงยอมผ่อนผันให้แก่กันตาม ป.พ.พ. มาตรา 850

จริงอยู่ ป.พ.พ. มาตรา 851 ระบุว่า จะฟ้องร้องบังคับคดีกันไม่ได้ ถ้าสัญญาประนีประนอมที่ทำไว้นั้นมิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ แต่ความในมาตรา 851 นี้ ก็มีได้หมายความว่า

สัญญาประนีประนอมยอมความที่มีได้มีหลักฐานเป็นหนังสือดังกล่าวจะไม่สมบูรณ์ ป.พ.พ. มาตรา 851 เพียงแต่กำหนดให้ฟ้องร้องบังคับให้ปฏิบัติตามที่ตกลงกันไม่ได้เท่านั้น

เพราะฉะนั้น ข้อตกลงที่นายนิจอชชำระค่าเสียหายให้นายนอม 5,000 บาท ตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือจึงสมบูรณ์ (โดยนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 734/2481, และที่ 629/2480) ยังผลให้การเรียกร้องค่าเสียหาย 10,000 บาท ที่นายนอมยอมสละนั้นระงับสิ้นไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 853 นายนอมจึงไม่อาจฟ้องเรียกร้องให้นายนิจอชชำระค่าเสียหาย 10,000 บาท (ดูคำสอนปี 2522 หน้า 214-218)

การสอบไล่ภาค 1 ปีการศึกษา 2522

ข้อ 1. นายแดงให้รถยนต์นายดำยืมใช้มีกำหนด 1 ปี เมื่อนายดำใช้รถไปได้ 6 เดือน ปรากฏว่ารถชำรุดทรุดโทรมมาก เพราะนายดำปล่อยปลະละเลยไม่ดูแลรักษาเหมือนคนทั่วไป นายแดงเห็นว่าถ้าเงินปล่อยให้นายดำใช้ต่อไปกว่าจะครบกำหนด 1 ปีตามสัญญา รถยนต์อาจจะเสียหายมาก นายแดงจึงมาปรึกษาท่าน ให้ท่านแนะนำนายแดงว่าควรจะทำปฏิบัติอย่างไร อธิบายพร้อมทั้งยกหลักกฎหมายประกอบคำตอบ

ข้อ 2. ชาวซื้อข้าวสาร 1 กระสอบจากเจียวราคา 450 บาท แต่เมื่อได้ตกลงซื้อขายกันเรียบร้อยแล้ว ชาวไม่มีเงินชำระราคาค่าข้าวสาร จึงได้ทำหลักฐานการกู้ยืมให้เจียวไว้แทน ต่อมาชาวไม่ชำระเงินตามหลักฐานการกู้ยืมที่ทำไว้ให้แก่มันั้น เจียวจึงฟ้องชาวให้ชำระเงินตามหลักฐานการกู้ยืมดังกล่าว ดังนี้ ถ้าชาวต่อสู้แต่เพียงว่าตนไม่ได้รับเงิน เช่นนี้ ข้อต่อสู้ของชาวฟังขึ้นหรือไม่

ข้อ 3.

ก. สิทธิของผู้รับฝากมืออย่างไรบ้างจงอธิบาย

ข. นายฟ้าต้องไปราชการที่ต่างจังหวัดตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2521 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม เป็นเวลา 5 เดือน จึงได้ฝากรถยนต์ของตนไว้กับนายเหลืองช่วยดูแลรักษาและตกลงจะให้ค่าบำเหน็จเดือนละ 500 บาท เป็นเงิน 2,500 บาท ต่อมานายฟ้าถูกเรียกตัวกลับก่อนกำหนด เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม และได้เรียกรถยนต์คืนจากนายเหลืองทันที นายเหลืองจึงทวงเงินค่าบำเหน็จฝากทรัพย์ 5 เดือน เป็นจำนวน 2,500 บาท และค่าบำรุงรักษาอีก 1,000 บาท รวม 3,500 บาท นายฟ้าไม่ยอม นายเหลืองจึงมาฟ้องร้องต่อศาลเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2521 นายฟ้าต่อสู้ว่าคดีขาดอายุความแล้ว ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่า นายเหลืองมีสิทธิจะได้รับเงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์และค่าบำรุงรักษาทรัพย์สินหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาค 1 ปีการศึกษา 2522

ข้อ 1. แนะนำให้นายแดงเลือกเอาวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้ คือ

1. บอกลีกสัญญาโดยไม่ต้องรอให้ครบกำหนดเวลาตามสัญญาขี้ม ตาม ป.พ.พ. มาตรา 645 (ดูรายละเอียดในคำสอน หน้า 22-23) หรือ

2. ให้นายดำปฏิบัติราชการชำระหนี้ คือสงวนรถยนต์เหมือนวิญญูชนพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง ตาม ป.พ.พ. มาตรา 644 และถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นก็ไม่ตัดสิทธินายแดงที่จะเรียกร้องค่าเสียหายได้อีกด้วย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 213 (ดูรายละเอียดในคำตอบข้อ 1 ภาคฤดูร้อน/2521)

ข้อ 2. ข้อต่อสู้ของชาวฟ่งไม่ขึ้น เพราะการต่อสู้แต่เพียงว่าไม่ได้รับเงินนั้น ยังฟังไม่ได้ว่าเป็นการต่อสู้ว่าสัญญาขี้มไม่บริบูรณ์ เพราะสัญญาขี้มใช้สันเปลื้องยอมบริบูรณ์แม้เพียงได้ส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งสัญญาโดยปริยาย (ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรค 2)

ตามอุทาหรณ์ ถือได้ว่าเมื่อชาวทำหลักฐานการขี้มให้เจียวไปนั้น ชาวยอมได้รับมอบเงินโดยปริยายจากเจียวแล้ว และในทันใดนั้นเองก็ได้เอาเงินจำนวนนั้นซื้อข้าวสาร จึงไม่มีปัญหาว่าชาวได้รับเงินตามสัญญาขี้มแล้วหรือไม่ ข้อต่อสู้ของชาวฟ่งไม่ขึ้น (ดูรายละเอียดในคำสอน หน้า 57-58, 71-72, คำพิพากษาฎีกาที่ 802/2480, 246/2485)

ข้อ 3. ก. สิทธิของผู้รับฝากนั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา 670 ดังนี้คือ “ผู้รับฝากชอบที่จะยึดหน่วงเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นไว้ได้จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์สินนั้น”

อธิบายได้ว่า ผู้รับฝากจะยึดหน่วงได้เฉพาะทรัพย์สินที่ตนรับฝากไว้เท่านั้น เช่น ฝากรถยนต์โดยมีบำเหน็จ เมื่อผู้ฝากไม่ให้บำเหน็จ ผู้รับฝากก็ยึดได้แต่รถยนต์ จนกว่าจะชำระบำเหน็จ ผู้รับฝากจะไปยึดทรัพย์สินอื่นของผู้ฝาก เช่น วิทยุที่ตนขี้มมาจากผู้ฝากไว้เช่นนี้ไม่ได้

ข. ตาม ป.พ.พ. มาตรา 663 ถือว่าสัญญานี้สิ้นสุดลงแล้วเมื่อผู้ฝากเรียกคืนทรัพย์สิน เพราะกำหนดเวลาของสัญญาฝากทรัพย์สินนั้นเป็นที่เข้าใจได้ว่ายอมมีไว้เพื่อประโยชน์

ของผู้ฝาก ดังนั้น แม้กำหนดระยะเวลาไว้ ผู้ฝากจะเรียกคืนก่อนกำหนดก็ได้

และมาตรา 671 บัญญัติถึงสิทธิเรียกร้องให้ใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์และค่าบำรุงรักษาทรัพย์สินว่าห้ามมิให้ฟ้องร้องเมื่อพ้นเวลา 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา ฉะนั้นคดีนี้จึงขาดอายุความแล้ว นายเหลื่องจึงเรียกร้องเงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์และค่าบำรุงรักษาทรัพย์สินไม่ได้

การสอบไล่ภาค 2 ปีการศึกษา 2522

ข้อ 1. นายหนึ่งทำสัญญาซื้อที่ดินของนายสอง นายสองผู้ขายเรียกเงินมัดจำ แต่นายหนึ่งผู้ซื้อไม่มีเงิน จึงทำสัญญากู้เงินจากนายสามซึ่งเป็นบุตรของนายสอง แล้วนายสอง ออกใบรับเงินค้ำมัดจำให้นายหนึ่งไปหนึ่งฉบับ ต่อมานายสามฟ้องนายหนึ่งเรียกเงินตามสัญญากู้ยืมเงินที่ได้ทำกันไว้ นั้น นายหนึ่งต่อสู้ว่าไม่ได้รับเงิน ดังนี้ ถ้าท่านเป็นศาลจะตัดสินอย่างไร

ข้อ 2. ฝากทรัพย์นอกแบบนั้นอย่างไร อธิบายพร้อมทั้งยกด้วยทฎหมายประกอบ คำตอบด้วย

ข้อ 3. เก็บของในคลังสินค้าคือฝากทรัพย์ แต่ฝากทรัพย์หาใช่เก็บของในคลังสินค้าไม่ ท่านเข้าใจอย่างไร อธิบาย

แนวคำตอบ

ภาค 2 ปีการศึกษา 2522

ตอบข้อ 1. สัญญาซื้อขายสินค้าเปลี่ยนข้อมอบบริบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม (ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรค 2) การส่งมอบนั้นจะอย่างไรก็ได้ที่สุดแต่ว่าเป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้รับมอบ (ป.พ.พ. มาตรา 462)

แม้ว่านายหนึ่งไม่ได้รับเงินกู้โดยตรงจากนายสาม แต่จากผลที่นายหนึ่งได้รับใบรับเงินจากนายสอง ก็เท่ากับว่านายหนึ่งได้รับเงินจากนายสาม และในทันทีได้อำนาจเงินนั้นวางเป็นมัดจำให้แก่นายสอง ตามอุทาหรณ์จึงฟังได้ว่าได้มีการส่งมอบทรัพย์สินโดยปริยายแล้ว สัญญาซื้อขายสมบูรณ์ ถ้าข้าพเจ้าเป็นศาล จะพิพากษาให้นายหนึ่งใช้เงินตามสัญญากู้ยืม (ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรคแรก) (ดูรายละเอียดในคำสอน หน้า 57-58, 71-72, ฎีกาที่ 802/2480, ที่ 246/2485 และข้อสอบไล่ ข้อ 2 ภาค 1/2522)

ตอบข้อ 2. ฝากทรัพย์สินนอกแบบ คือสัญญาฝากทรัพย์สินชนิดที่ผู้รับฝากไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเดียวกัน

กฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องฝากทรัพย์สินนอกแบบไว้ ดังที่ปรากฏใน ป.พ.พ. มาตรา 672 ที่เกี่ยวกับการฝากเงินว่า ถ้าฝากเงินให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้รับฝากไม่ต้องคืนเงินอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนให้ครบจำนวน (ดูรายละเอียดในคำสอนหน้า 161-163 และข้อสอบไล่ข้อ 3 ภาค 1/2521)

ตอบข้อ 3. สัญญาเก็บของในคลังสินค้า เป็นสัญญาฝากทรัพย์สินชนิดหนึ่ง แต่สัญญาฝากทรัพย์สินทำได้เป็นสัญญาเก็บของในคลังสินค้าเสมอไปไม่ เพราะสัญญาฝากทรัพย์สินจะเป็นสัญญาเก็บของในคลังสินค้าได้ จะต้องมัลักษณะเฉพาะดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์แห่งสัญญาฝากทรัพย์สินจะต้องเป็นสินค้า
2. สถานที่รับฝากจะต้องเป็นคลังสินค้า
3. จะต้องเป็นสัญญาฝากทรัพย์สินที่มีบำเหน็จค่าฝาก
4. อาจต้องมีหลักฐานเอกสาร คือใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการโอนสินค้าและจำนำสินค้าในคลัง

(ดูรายละเอียดในคำสอนหน้า 196-197 และข้อสอบไล่ข้อ 3 ภาค 1/2520)

การสอบไล่ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2522

ข้อ 1. ท้าว “สัญญาขี้มิใช่คงรูปเป็นสัญญาไม่มีค่าตอบแทนอันยังผลทำให้ต้องถือความสำคัญในตัวบุคคลที่เป็นผู้ขี้ม” นั้น ท่านเข้าใจว่าอย่างไร อธิบายพร้อมทั้งให้เหตุผล ข้อกฎหมายประกอบคำตอบ

ข้อ 2. เอกเป็นนายทหารประจำส่วนกลาง ถูกทางราชการมีคำสั่งให้ไปประจำการชายแดน เอกเกรงว่ารถยนต์ที่ตนใช้อยู่เป็นประจำนั้นจะสูญหายบุบสลาย จึงได้นำไปฝากไว้กับโทให้ช่วยดูแลให้ โดยขอฝากไว้มีกำหนด 1 ปี แต่เพื่อไม่ให้รุดเสียและเพื่อเป็นการตอบแทนที่โทช่วยดูแลให้ เอกจึงอนุญาตให้โทใช้สอยรถนั้นได้ด้วย ซึ่งโทก็ตกลงตามนั้น หลังจากที่ได้ส่งมอบรถยนต์ให้แก่กันแล้ว 6 เดือน เอกได้รับคำสั่งให้ย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมในส่วนกลาง เอกจึงมาเรียกเอารถยนต์คืนจากโท ดังนี้ หากโทจะไม่ยอมคืน โดยอ้างว่าโทยังใช้รถนั้นอยู่ และยังไม่สิ้นกำหนดเวลา 1 ปีตามที่ตกลงกันไว้ เช่นนี้ ข้ออ้างของโทฟังขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. นายรอย ฟิลลิปส์ อายุ 36 ปี เป็นช่างเครื่องยนต์อยู่ในเซดจ์ลี ประเทศอังกฤษ ได้เดินทางท่องเที่ยวเข้าประเทศไทย เกิดอึดอัดเงินทอง ก็เลยหาเงินด้วยวิธีประหลาดคือเขาได้รู้จักกับนายเต็งหนึ่งนักพนันตัวยงที่กรุงเทพฯ แล้วคุยอวดนายเต็งหนึ่งว่า เขาสามารถพนันควนหรือออกทางหูได้ นายเต็งหนึ่งไม่เชื่อ จึงได้ท้านายรอยๆ ว่า ถ้าทำได้จริงตั้งอ้าง จะให้เงินใช้ 2,000 บาทเปล่าๆ นายรอยๆ ตกลงแล้วจึงทำให้ดู ปรากฏว่านายรอยๆ สามารถสูบนูหรือโดยพนันควนออกทางหูได้จริง ดังนี้ นายเต็งหนึ่งจะต้องรับผิดชอบนายรอยๆ อย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2522

ข้อ 1. เข้าใจว่า เมื่อจะทำสัญญาขี้มใช้คงรูป ผู้ให้ขี้มจะพิจารณาถึงอุปนิสัยใจคอ อาชีพการงาน หรือเหตุชอบพออย่างอื่นแล้วแต่กรณีของผู้ขี้มจนเป็นที่พอใจแล้วจึงให้ขี้ม เรียกว่าผู้ขี้มผิดตัวเป็นคนอื่นไปไม่ได้ หลักกฎหมายที่ข้อมรับหลักเกณฑ์นี้ก็คือ ป.พ.พ. มาตรา 648 ที่บัญญัติว่า “อันการขี้มใช้คงรูปย่อมระงับสิ้นไปด้วยมรณะแห่งผู้ขี้ม” (โปรดดูรายละเอียดในคำสอนหน้า 3)

ข้อ 2. เจตนาของคู่สัญญาส่วนใหญ่ต้องการให้ดูแลอารักขาทรัพย์สินยิ่งกว่าที่จะให้ใช้ทรัพย์สิน เนื่องจากเอกเจ้าของทรัพย์สินมีความจำเป็นต้องไปประจำการต่างจังหวัด ตามอุทาทหารณ์นี้จึงเป็นเรื่องของสัญญาฝากทรัพย์สิน (ป.พ.พ. มาตรา 657) แม้ผู้ฝากจะอนุญาตให้ผู้รับฝากใช้สอยทรัพย์สินนั้นได้ ก็มีได้หมายความว่าจะทำให้กลายเป็นสัญญาขี้มไปเพราะ ป.พ.พ. มาตรา 660 ยอมให้ผู้ฝากอนุญาตให้ผู้รับฝากใช้ทรัพย์สินที่ฝากได้

สัญญาฝากทรัพย์สินเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของผู้ฝาก เพราะฉะนั้น เงื่อนไขเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาจึงเป็นเงื่อนไขเพื่อประโยชน์ของผู้ฝาก ผู้ฝากจึงสามารถสละประโยชน์แห่งเงื่อนไขของตนเสียได้ อันยังผลให้ผู้ฝากสามารถเรียกทรัพย์สินที่ฝากคืนได้ก่อนสิ้นกำหนดเวลาที่ตกลงไว้ (ป.พ.พ. มาตรา 663) เอกจึงเรียกคืนนั้นคืนได้ ข้ออ้างของโทฟังไม่ขึ้น (โปรดดูรายละเอียดในคำถามข้อสอบไล่ภาค 1/2520 ข้อ 2 ประกอบด้วย)

ข้อ 3. นายเต็งหนึ่งต้องจ่ายเงิน 2,000 บาทให้นายรอย ฟิลลิปส์ตามที่ตกลงไว้ นายเต็งหนึ่งจะอ้างว่าข้อตกลงตามอุทาทหารณ์เป็นการพนัน จึงไม่ก่อให้เกิดหนี้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 853 ก็ไม่ได้ เพราะนายรอยฯ ไม่ได้เสี่ยงด้วยเลย นายรอยฯ มีแต่ทางได้ไม่มีทางเสีย ตรงข้ามนายเต็งหนึ่งมีแต่ทางเสียไม่มีทางได้ จึงไม่ใช่ลักษณะของการพนัน (โปรดดูรายละเอียดในคำถามข้อสอบไล่ภาค 2/2520 ข้อ 3 ประกอบด้วย)

การสอบไล่ภาค 1 ปีการศึกษา 2523

ข้อ 1. นายแดงขอยืมรถยนต์ของนายดำไปใช้ตามปกติ ขณะขับไปตามทางถูกรถสิบล้อบรรทุกหิน หนีสกปรกวิ่งแซงหน้าขึ้นไปแล้วสะบัดเอาหินกระเด็นมาถูกกระจกหน้ารถของนายดำที่นายแดงกำลังขับขี่ตามมานั้น เป็นเหตุให้กระจกหน้ารถยนต์แตก ส่วนรถบรรทุกหินขับหนีไปตามไม่พบ ค่าเสียหายที่กระจกแตกนั้น ร้านค้ากระจกตีราคา 2,000 บาท กรณีเช่นนี้ นายดำเจ้าของรถจะฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นเงิน 2,000 บาทจากนายแดงผู้ยืมได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 2. โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลยเป็นเงิน 60,000 บาท โดยมีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อจำเลยเป็นผู้กู้มาแสดง จำเลยต่อสู้ว่าใช้เงินให้โจทก์เสร็จแล้ว โดยจำเลยโอนรถยนต์ยี่ห้อซูบารุ รุ่นปี ค.ศ. 1971 ให้โจทก์ แล้วขอนำพยานบุคคลมาสืบถ้าท่านเป็นศาล จะอนุญาตให้จำเลยนำพยานบุคคลมาสืบในประเด็นดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. ดำฝากเงินกับธนาคารของแดงซึ่งกำลังดำเนินการขอรับอนุญาตจากกระทรวงการคลังและดำก็ได้รู้ กำหนดระยะเวลาสั้นไว้ 3 ปี ถ้าต่อมา 3 เดือนดำตาย เจียวซึ่งเป็นผู้รับมรดกของดำทั้งหมดจะขอเรียกเงินคืนจากแดงได้หรือไม่ และถ้าแดงมิได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ตั้งธนาคาร แแดงจะอ้างว่าสัญญาเป็นโมฆะและได้เอาเงินไปใช้ในการจัดตั้งธนาคารหมดแล้วจึงไม่ยอมคืนเงินให้เจียวได้หรือไม่

แนวคำตอบ

ภาค 1/2523

ข้อ 1. โดยนัย ป.พ.พ. มาตรา 643 บัญญัติหน้าที่ของผู้ยืมใช้คงรูปไว้ว่า จะต้องใช้ทรัพย์สินที่ยืมไปตามปกติของทรัพย์สินนั้น ไม่เอาไปใช้ผิดจากสัญญา ไม่เอาไปให้บุคคลภายนอกใช้ ไม่เอาไปไว้นานเกินควร

ข้อเท็จจริงตามอุทหาทรณ์ไม่ปรากฏว่านายแดงผู้ยืมผิดหน้าที่ดังกล่าวแต่ประการใด และก็ไม่ปรากฏว่าผิดหน้าที่อื่น ๆ ด้วย นายดำจึงเรียกร้องค่าเสียหายจากนายแดงไม่ได้

ข้อ 2. โดยนัย ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรค 2 กรณีที่จะอยู่ในบังคับให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดงนั้น ก็เฉพาะแต่การนำสืบการใช้เงินเท่านั้น แต่ตามอุทหาทรณ์ จำเลยขอ นำสืบการใช้หนี้ด้วยรถยนต์หาใช้นำสืบถึงการใช้นั้น จึงไม่อยู่ในบังคับของ ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรค 2 ฉะนั้น ถ้าข้าพเจ้าเป็นศาลก็จะอนุญาตให้จำเลยนำพยานบุคคลมาสืบในประเด็นดังกล่าว

ข้อ 3. เขียวซึ่งเป็นผู้รับมรดกทั้งหมดของดำชอบที่จะเรียกให้ธนาคารแดงคืนเงินที่ฝากให้แก่ตนได้ ทั้งนี้ เพราะเขียวเป็นทายาทของผู้ฝาก เมื่อผู้ฝากตาย ผู้รับฝากก็ต้องคืนเงินให้แก่ทายาท ตามมาตรา 665 วรรคท้าย

ในสัญญาฝากเงิน มาตรา 672 วรรค 2 “ผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ แต่หากจำต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นจะได้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็ต้องคืนเงินเป็นจำนวนดังว่านั้น” ฉะนั้น แดงจะอ้างว่าสัญญาเป็นโมฆะไม่ได้ เพราะดำมิได้รู้ และต้องคืนเงินให้กับเขียวซึ่งเป็นผู้รับมรดกของดำทั้งหมด (ดูข้อสอบ ม.ร. ภาค 1/2515, คำพิพากษาฎีกาที่ 80/2511, และคำสอน ม.ร. หน้า 186)

การสอบไล่ภาค 2 ปีการศึกษา 2523

ข้อ 1. ดอกเบ็ญจกืออะไร กฎหมายจำกัดเกี่ยวกับการเรียกดอกเบ็ญจกืออย่างไรหรือไม่

นายแดงให้นายดำยืมข้าวสารไป 2 ถัง โดยตกลงกันว่า ให้นายดำส่งคืนข้าวสาร 3 ถัง ขัดตกลงนี้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 2. ท่านมีหลักที่จะพิจารณาหรือไม่ว่า อย่างไรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสัญญาเก็บของในคลังสินค้า อย่างไรเป็นสัญญาฝากทรัพย์ธรรมดา

ข้อ 3. นางสาวทรหดอดสรรพคุณกับนายลองดีว่าตนสามารถถือร่มใหญ่มาราชนานานได้ถึง 24 ชั่วโมง นายลองดีจึงทำว่า ถ้าสามารถทำได้เช่นนั้น ตนจะให้ทีวีสี 1 เครื่อง แล้วนางสาวทรหดรับคำทำ

ขณะเดียวกัน นายเสมอนอกเชื่อในความสามารถของนางสาวทรหด จึงทำทายนายไก่อ่อนว่า ถ้านางสาวทรหดทำไม่ได้ตามที่อดสรรพคุณไว้ ตนจะจ่ายเงินให้นายไก่อ่อน 5,000 บาท แต่ถ้าทำได้ตามคำทำ ตนขอให้นายไก่อ่อนจ่ายเงินให้ตนเพียง 500 บาทเท่านั้น นายไก่อ่อนรับคำทำ

ถ้าปรากฏว่า หลังจากรับคำทำแล้ว นางสาวทรหดทำได้ตามที่อดสรรพคุณดังกล่าว เช่นนี้ในกรณีแรก นายลองดีจะต้องรับผิดชอบนางสาวทรหด และในกรณีหลังนายไก่อ่อนจะต้องรับผิดชอบต่อนายเสมอนอกอย่างไรหรือไม่

แนวคำตอบ

ภาค 2 ปีการศึกษา 2523

ข้อ 1. ดอกเบี้ยคืออะไร กฎหมายไม่ได้ให้คำจำกัดความไว้ แต่โดยนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 1050/2512 อธิบายว่า “ผลประโยชน์ที่เรียกเป็นดอกเบี้ยจะเกิดขึ้นได้จากหนี้เงินเท่านั้น” จึงเป็นที่เข้าใจได้ว่า ดอกเบี้ยนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน หากแต่ขอให้ผลประโยชน์และเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากหนี้ที่เป็นเงินก็เรียกว่าเป็นดอกเบี้ยได้แล้ว

กฎหมายจำกัดเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยไว้ดังปรากฏตาม ป.พ.พ. มาตรา 654 ว่า ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

ข้อตกลงนี้ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ถือว่าเป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา เพราะหนี้คือสิ่งที่ยึดกันตามอุทาหรณ์ไม่ใช่เงิน หากแต่เป็นข้าวสาร ข้าวสารอีก 1 ถังที่เรียกเป็นประโยชน์ตอบแทนเพิ่มขึ้นนั้นไม่ใช่ดอกเบี้ย เมื่อไม่ใช่ดอกเบี้ย แม้จะคำนวณแล้วประโยชน์ตอบแทนจะสูงเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปี ก็ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654

ข้อ 2. หลักที่จะนำมาใช้ตามปัญหานี้ได้ คือหลักความแตกต่างในสาระสำคัญระหว่างสัญญาฝากทรัพย์ธรรมดา กับสัญญาเก็บของในคลังสินค้า ซึ่งมีอยู่ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์แห่งสัญญาฝากทรัพย์ได้แก่ทรัพย์สินทั้งปวง แต่ในสัญญาเก็บของในคลังสินค้า วัตถุประสงค์ต้องเป็นสินค้า

2. สัญญาฝากทรัพย์ ผู้รับฝากจะเรียกบำเหน็จค่าฝากหรือไม่ก็ได้ แต่สัญญาเก็บของในคลังสินค้านั้น ผู้รับฝาก (นายคลังสินค้า) ทำการรับฝากเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 770 ว่า “อันว่านายคลังสินค้านั้น คือนบุคคลที่รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน”

3. สถานที่ใช้เก็บสินค้าตามสัญญาฝากทรัพย์ธรรมดาจะเป็นที่ใดก็ได้ แต่สถานที่เก็บสินค้าในสัญญาเก็บของในคลังสินค้านั้น จะต้องเป็นคลังสินค้าเท่านั้น

4. สัญญาฝากทรัพย์นั้น ผู้รับฝากจะทำหลักฐานเป็นหนังสือให้ไว้กับผู้ฝากหรือไม่ก็ได้ ถ้าทำได้ หลักฐานดังกล่าวมีประโยชน์ก็แต่เฉพาะทำให้สามารถพิสูจน์ต่อศาลได้ว่าได้มีการฝากทรัพย์กันจริงเท่านั้น แต่สำหรับการเก็บของในคลังสินค้า ถ้าผู้ฝากต้องการ นาย

คลังสินค้าจะต้องออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าให้ เอกสารทั้ง 2 ฉบับนี้ นอกจากจะเป็นหลักฐานสามารถพิสูจน์ สัญญาเก็บของในคลังสินค้าได้แล้ว ยังมีลักษณะพิเศษที่ใบรับของคลังสินค้าใช้เป็นเครื่องมือแห่งการโอนสินค้าที่ฝากได้ และประทวนสินค้าใช้เป็นเครื่องมือแห่งการจำหน่ายสินค้าที่ฝากไว้นั้นได้

ข้อ 3. ป.พ.พ. มาตรา 853 บัญญัติไว้ว่า “อันการพินันหรือขันต่อนั้น ท่านว่าหาก่อให้เกิดหนี้ไม่.....”

หลักเกณฑ์ที่จะถือว่าเป็นการพินันหรือขันต่อหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่า สัญญาการพินันขันต่อต้องมีทั้งทางได้และทางเสีย กล่าวคือ คู่กรณีแต่ละฝ่ายมีทั้งทางได้และทางเสีย หากมีแต่ทางจะได้ทางเดียว ไม่มีทางเสีย หรือมีแต่ทางเสียทางเดียว ไม่มีทางได้ ก็หาใช่การพินันหรือขันต่อไม่

อุทาหรณ์กรณีแรกจะเห็นได้ว่า นางสาวทรหดมีแต่ทางได้ ไม่มีทางเสีย และนายลองดีมีแต่ทางเสียทางเดียวไม่มีทางได้ จึงหาใช่การพินันหรือขันต่อไม่ ตามหลักกฎหมายดังกล่าว นายลองดีย่อมมีหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบที่วิสี 1 เครื่องให้กับนางสาวทรหดไป

อุทาหรณ์กรณีหลังจะเห็นได้ว่า ทั้งนายเสมอนอกและนายไก่อ่อนมีทั้งทางได้และทางเสีย จึงเป็นขันต่อย่อมไม่ก่อให้เกิดหนี้ ทั้งนี้ ตามหลักกฎหมายดังกล่าว นายไก่อ่อนจึงไม่มีหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบใช้ให้กับนายเสมอนอกอย่างใด

การสอบไล่ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2523

ข้อ 1. เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2515 นายสียมโคผู้ใหญ่ลีไปใช้ สัญญาว่าเมื่อเสร็จ การทำนาจะส่งคืน ปรากฏว่านายสีไม่ดูแลโค ทำให้ตายลงในระหว่างที่อยู่กับนายสี เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2515 ต่อมาผู้ใหญ่ลีทวงถามให้นายสีส่งโคให้หรือใช้ชำระราคาค่าโค นายสีบิดพลิ้ว ผู้ใหญ่ลีจึงมาฟ้องต่อศาล เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2516 นายสีต่อสู้ว่าคดีขาดอายุความ ให้ท่าน วินิจฉัยว่าผู้ใหญ่ลีจะเรียกให้นายสีส่งโคหรือชำระราคาค่าโคได้หรือไม่

ข้อ 2. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไป 5,000 บาท กำหนดชำระต้นเงินภายใน 1 ปี ต่อมา ก. มาขอกู้เงินจาก ข. เพิ่มอีก 5,000 บาท โดยตกลงจะชำระเงินคืนให้พร้อมกันและเพื่อความ สะดวก ก. ได้ขอให้ ข. แก่จำนวนเงินในสัญญาซึ่งมีลายมือชื่อของ ก. อยู่แล้วให้ตรงกับ จำนวนเงินทั้งหมด ข. ได้ให้ ก. ผู้เขียนสัญญาคนเดิมขีดฆ่าจำนวน 5,000 บาท ออกแล้ว เขียนใหม่ เป็น 10,000 บาท โดย ค. ลงชื่อกำกับกับการแก้ไขไว้ ครั้นเมื่อถึงกำหนดชำระ ข. ทวงถามให้ชำระ แต่ ก. ก็เพิกเฉยเสีย ข. จึงฟ้องขอให้ ก. ชำระหนี้จำนวน 10,000 บาทตาม สัญญา กู้ ดังนี้ ก. จะต้องรับผิดชอบตามสัญญาหรือไม่

ข้อ 3. เจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายในทรัพย์สิน ของคนเดินทางหรือแขกอาศัยอย่างไร และมีข้อยกเว้นความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง

แนวคำตอบ

ภาคฤดูร้อน/2523

ข้อ 1. นายสีต้องส่งโคหรือไ้ราคาโคให้กับผู้ใหญ่สี เพราะว่าอายุความเรียกโคคืนหรือไ้ราคามีกำหนด 10 ปี ตามมาตรา 164 เพราะว่าอายุความฟ้องเรียกทรัพย์ที่ยืมคืนไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ จึงต้องใช้อายุความทั่วไป (คำพิพากษาฎีกาที่ 187/2522) จะนำมาตรา 649 มาใช้ไม่ได้ เพราะมาตรา 649 เป็นบทบัญญัติเฉพาะเรียกค่าทดแทนความเสียหายเท่านั้น แต่จากอุทธรณ์นี้เป็นเรื่องผู้ให้ยืมฟ้องเรียกทรัพย์คืนที่ยืมคืนจากผู้ยืม จึงมีอายุความ 10 ปี

ข้อ 2. ก. รับผิดชอบเพียง 5,000 บาท ตามสัญญาผู้ซึ่งกระทำในครั้งแรก ส่วนครั้งหลัง 5,000 บาท ก. ไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะไม่มีหลักฐานลงลายมือชื่อ ก. อีกครั้งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 และนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 326/2507

ข้อ 3. มาตรา 675, 676

ความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายของทรัพย์สินที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำมาไว้ในโรงแรม แม้ความสูญหายหรือบุบสลายจะมีได้เกิดขึ้นเพราะความผิดของเจ้าสำนัก แต่เจ้าสำนักจะรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนเฉพาะทรัพย์สินอื่นนอกจากทรัพย์สินตามมาตรา 675 วรรค 2 รับผิดชอบไม่เกิน 500 บาท เว้นแต่จะได้ฝากไว้แก่เจ้าสำนัก และได้บอกราคาแห่งของนั้นไว้โดยชัดแจ้ง

ข้อยกเว้นความรับผิด

1. มาตรา 675 วรรค 3 ถ้าความสูญหายหรือบุบสลายเกิดเพราะ

1.1 เหตุสุดวิสัย

1.2 สภาพแห่งทรัพย์

1.3 ความผิดของคนเดินทางหรือแขกอาศัย หรือบริวารของเขา หรือบุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ

2. มาตรา 676 ถ้าทรัพย์สินซึ่งมิได้นำฝากไว้และบอกราคาชัดแจ้ง ถ้าเกิดความเสียหายหรือบุบสลาย คนเดินทางหรือแขกอาศัยต้องแจ้งแก่เจ้าสำนักทันที มิฉะนั้น เจ้าสำนักย่อมพ้นความรับผิด

การสอบไล่ภาค 1 ปีการศึกษา 2524

ข้อ 1. นายสนิทให้นายสนมเช่าบ้านโดยมิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือ แต่ตกลงกันด้วยวาจาว่าให้เช่ากันในอัตราค่าเช่าเดือนละ 800 บาท ปรากฏว่านายสนมเช่าอยู่อาศัยมาเป็นเวลา 2 ปีแล้ว แต่เนื่องจากชำระค่าเช่าบ้างไม่ชำระบ้าง ทำให้นายสนมเป็นหนี้ค่าเช่าบ้าน นายสนิทอยู่ 10,000 บาท นายสนิทเกรงว่าหากฟ้องเรียกเรื่องเอาค่าเช่าบ้านที่ค้างชำระอาจเสี่ยงต่อการแพ้คดี จึงได้ขอให้นายสนมทำหลักฐานการกู้ยืมเงิน 10,000 บาทลงลายมือชื่อนายสนมเป็นสำคัญให้กับตนไว้แทนการชำระหนี้ค่าเช่าบ้าน ซึ่งนายสนมก็ยินยอมทำให้ ต่อมานายสนิทได้นำความมาฟ้องร้องต่อศาลเรียกเงินกู้ 10,000 บาทตามหลักฐานการกู้ยืมที่นายสนมทำไว้ให้นั้น นายสนมต่อสู้แต่เพียงว่าตนไม่ได้รับเงิน เช่นนี้ ถ้าท่านเป็นศาลจะตัดสินอย่างไร

ข้อ 2. นายจงรักมีรถเก๋งอยู่คันหนึ่งมีความจำเป็นต้องฝากไว้กับผู้อื่นให้ช่วยดูแลรักษา เพราะตนเองถูกคำสั่งของทางราชการให้ไปประจำทำงานที่ต่างจังหวัด นายจงรักเห็นว่านายภักดีเป็นคนรักรถและมีความระมัดระวังสูง จึงได้นำรถของตนไปฝากไว้ให้ช่วยดูแลรักษา ซึ่งนายภักดีก็รับรถยนต์คันนั้นไว้โดยไม่คิดค่าบำเหน็จใด ๆ เพราะตนเองกับนายจงรักเป็นเพื่อนกัน แต่ปรากฏว่าการณ์มิได้เป็นไปอย่างที่คาดไว้ กล่าวคือ นายภักดีมิได้ดูแลรถเก๋งของนายจงรักเหมือนเช่นที่เคยปฏิบัติสำหรับรถของตนเอง แต่กลับปล่อยให้ละเลยจนรถยนต์ถูกขโมยไป เช่นนี้ นายภักดีจะต้องรับผิดชอบอย่างไรหรือไม่

ข้อ 3. นายกลมขับรถยนต์ชนนายเกลียว ยังผลให้นายเกลียวขาหัก นายเกลียวจะเรียกค่าเสียหาย 50,000 บาทตามที่ได้เสียไปจริง นายกลมไม่ยินยอมโดยว่า ถ้าจะเรียกมากถึงเพียงนั้นก็ไปฟ้องร้องเอาเอง โดยจะขอต่อสู้ว่าตนไม่ได้ประมาท นายเกลียวจึงขอต่อรองว่า ถ้าเช่นนั้นตนขอเรียกเพียง 10,000 บาท จะยินยอมจ่ายให้หรือไม่ ปรากฏว่านายกลมยินยอม แต่ก็ไม่ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อว่าจะรับผิดชอบให้ไว้แก่นายเกลียวอย่างไร กงบอกด้วยวาจาว่าอีก 7 วันจึงจะจ่ายให้ และเมื่อครบ 7 วันนายกลมก็นำเงินมาชำระให้นายเกลียว 10,000 บาทตามสัญญา แต่ครั้นชำระแล้วไม่นาน นายกลมเกิดกลับใจขอเรียกเงิน 10,000 บาทคืน เช่นนี้ นายเกลียวจะต้องคืนหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาค 1 ปีการศึกษา 2524

ข้อ 1. ตัดสินบังคับให้นายสนมชำระหนี้เงินกู้ 10,000 บาทตามหลักฐานที่ได้ทำไว้ให้กับนายสนิท เพราะโดยพฤติการณ์ อาจถือได้ว่า นายสนมได้รับเงินกู้ 10,000 บาทจากนายสนิทโดยปริยายแล้ว และในทันใดนั้นเอง ได้เอาเงินนั้นชำระค่าเช่าบ้านที่ค้างแก่นายสนิทไป ข้อต่อสู้ของนายสนมที่ว่าไม่ได้รับเงินนั้นจึงฟังไม่ขึ้น (ป.พ.พ. มาตรา 650, 653)

ข้อ 2. ต้องรับผิดชอบตาม ป.พ.พ. มาตรา 659 วรรคแรก เพราะมิได้ใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนเอง เมื่อมีความเสียหายอันเกิดขึ้นจากการที่ตนผิดหน้าที่เช่นนี้ จึงต้องรับผิดชอบหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่สูญหายนั้น

ข้อ 3. นายเกลียวไม่ต้องคืน เพราะกรณีเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความที่สมบูรณ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 850 เนื่องจากต่างฝ่ายต่างยอมผ่อนผันให้แก่กันและกัน กล่าวคือนายกลมก็ยอมชำระเงินให้แทนที่จะไม่ให้เลย ส่วนนายเกลียวก็ยอมเรียกค่าเสียหายน้อยกว่าค่าเสียหายจริง ดังนั้น เมื่อเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ถึงแม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ได้หมายความว่าสัญญาไม่สมบูรณ์ การชำระเงินตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือนั้นจึงเป็นการกระทำที่ถูกต้องแล้ว เรียกคืนไม่ได้

การสอบไล่ภาค 2 ปีการศึกษา 2524

ข้อ 1. ก. ยืมข่าวสาร ข. 1 กระสอบ กำหนดเวลา 3 เดือน ปรากฏว่าพอ 2 เดือน ข. เรียกคืนทันทีโดยอ้างว่า ก. ใช้ไม่ดี ปลอ่ยให้ตากฝนจนขึ้นรา ดังนี้ ก. ต้องคืนหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 2. นายชื่นยืมเงินนายชอบมา 5,000 บาท โดยทำหลักฐานการยืมให้นายชอบไว้ ต่อมานายชื่นได้นำเงิน 5,000 บาท ชำระคืนให้นายชอบ แล้วนายชอบได้คืนหลักฐานการยืมนั้นแก่นายชื่นไป หลังจากนั้นนายชอบได้นำคดีมาฟ้องร้องยังศาลเรียกให้นายชื่นชำระหนี้เงินยืมดังกล่าว เช่นนี้ ถามว่า

ก. นายชอบมีอำนาจฟ้องหรือไม่

ข. นายชื่นนำสืบการใช้เงินได้หรือไม่

ข้อ 3. นางสาวดุจดาวมีสายสร้อยคอทองคำอยู่เส้นหนึ่ง เกรงว่าถ้าเก็บไว้เองอาจสูญหายได้ จึงได้นำฝากไว้กับนางสาวดุจเดือนให้ช่วยเก็บรักษา วันหนึ่ง นางสาวดุจเดือนได้ใส่สายสร้อยคอทองคำนั้นขึ้นรถประจำทางไปธุระแล้วปรากฏว่าถูกคนร้ายในรถประจำทางนั้นเองกระชากสร้อยคอแล้วกระโดดรถหนีไป เป็นอันว่าสร้อยคอทองคำที่นางสาวดุจดาวฝากไว้นั้นสูญหายไปไม่ได้คืน

ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าในขณะที่นางสาวดุจเดือนใส่สร้อยคอของนางสาวดุจดาวไปธุระนั้น นางสาวดุจดาวก็เห็น แต่ไม่ได้ว่ากล่าวหักท้วงประการใด อย่างหนึ่ง หรืออีกกรณีหนึ่ง นางสาวดุจดาวไม่รู้เห็นในพฤติการณ์ดังกล่าว ถามว่า นางสาวดุจเดือนต้องรับผิดชอบหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาค 2 ปีการศึกษา 2524

ตอบข้อ 1. ก. ไม่ต้องคืนก่อนกำหนดเวลา เพราะเรื่องนี้ไม่ใช่ยืมใช้คงรูป อันอาจเรียกให้คืนก่อนกำหนดเวลาได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 645

ตอบข้อ 2.

ก. นายชอบมีอำนาจฟ้อง เพราะได้มีการทำหลักฐานการยืมให้ไว้แก่กันแล้ว ตาม ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรคแรก

ข. นายชั้นนำสืบการใช้จ่ายเงินได้ เพราะเอกสารการยืมได้เวนคืนมายังผู้ยืม คือนายชั้นแล้ว ต้องตาม ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรค 2

ตอบข้อ 3. อุทาหรณ์กรณีแรก นางสาวดุจเดือนไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะถือว่านางสาวดุจเดือนผู้รับฝากได้รับอนุญาตโดยปริยายให้นำทรัพย์สินที่ฝากคือสายสร้อยคอทองคำไปใช้ได้ ส่วนกรณีหลัง นางสาวดุจเดือนต้องรับผิดชอบใช้ราคาสร้อยคอทองคำ เพราะผู้ฝากมิได้อนุญาตให้นำออกใช้ เมื่อนำไปใช้โดยผิดหน้าที่แล้วทรัพย์สินสูญหายเช่นนี้ นางสาวดุจเดือนจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตาม ป.พ.พ. มาตรา 660

การสอบไล่ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2524

ข้อ 1.

ก. กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องความสมบูรณ์ของสัญญากู้ยืมเงินและอำนาจการฟ้องเรียกเงินที่กู้ยืมไปคืนไว้อย่างไร

ข. นายร่ำกู้ยืมเงินนายรวยไป 5,000 บาท โดยไม่ได้ทำหลักฐานการกู้ยืมให้ไว้แก่กัน เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ นายร่ำนำเงินที่กู้ยืมไปมาคืนให้กับนายรวยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ต่อมานายร่ำจะฟ้องเรียกเงินที่ชำระแล้วนั้นคืนจากนายรวยจะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 2.

ก. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดหลักเกณฑ์การคิดอัตราดอกเบี้ยไว้อย่างไรบ้าง

ข. นายดอกขอมืมข้าวเปลือกนายเบี้ยไป 2 ถัง ตกลงกันว่าจะคืนให้นายเบี้ย 3 ถัง เมื่อเก็บเกี่ยวรวงผลข้าวได้แล้ว ปรากฏว่า เมื่อนายดอกเก็บเกี่ยวข้าวได้แล้ว ไม่นำข้าว 3 ถังไปคืนให้นายเบี้ยตามสัญญา เช่นนี้ นายเบี้ยจะฟ้องเรียกข้าวคืนจากนายดอก 3 ถังตามสัญญาได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. เก็บของในคลังสินค้าก็คือฝากทรัพย์อย่างหนึ่ง แต่ก็มีรายละเอียดหลายอย่างที่กฎหมายกำหนดไว้แตกต่างไปจากเรื่องฝากทรัพย์ธรรมดา ท่านเห็นว่ารายละเอียดที่แตกต่างไปจากฝากทรัพย์ธรรมดาในสาระสำคัญนั้น มีอย่างไรบ้าง

แนวคำตอบ

ภาคฤดูร้อน/2524

ข้อ 1. ก. กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องความสมบูรณ์ของสัญญากู้ยืมเงินไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรค 2 ว่า สัญญาที่ข้อมอบทรัพย์สินที่ข่มและกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องอำนาจการฟ้องร้องเรียกเงินที่กู้ยืมไปคืนไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรคแรก ว่า การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ข. นายร่ำเรียกเงินคืนจากนายรวยไม่ได้ เพราะแม้นายร่ำจะกู้ยืมเงินนายรวยมาเกินห้าสิบบาทโดยมิได้ทำหลักฐานการกู้ยืมให้ไว้แก่นายรวยตาม ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรคแรกก็ตาม แต่นั่นเป็นผลเพียงทำให้นายรวยไม่มีอำนาจฟ้องร้องเรียกเงินคืนจากนายร่ำเท่านั้น แต่ในกรณีนี้ ปัญหาอยู่ที่ว่า สัญญากู้ยืมเงินที่ทำกันระหว่างนายร่ำกับนายรวยนี้สมบูรณ์หรือไม่เท่านั้น ซึ่งข้อเท็จจริงก็ปรากฏแล้วว่านายรวยได้ส่งมอบเงินกู้ 5,000 บาท ให้นายร่ำกู้ยืมไปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สัญญากู้ยืมจึงสมบูรณ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรค 2 นายร่ำจึงมีหน้าที่ที่จะต้องชำระเงินที่กู้ไปคืนแก่นายรวยตาม ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรคแรก เมื่อนายร่ำได้ชำระแล้วจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว นายร่ำกับนายรวยจึงไม่มีนิติสัมพันธ์อันใดต่อกันอีกต่อไปแล้ว ผลก็คือนายร่ำไม่มีอำนาจเรียกเงินคืนจากนายรวยนั่นเอง

ข้อ 2.

ก. ป.พ.พ. กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการคิดอัตราดอกเบี้ยไว้ในมาตรา 654 ว่า ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้นก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยเป็นการทั่วไปไว้อีกในมาตรา 7 ว่า ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กัน และดอกเบี้ยนั้นมีได้กำหนดอัตราไว้โดยนิติกรรม หรือโดยบทกฎหมายอันใดอันหนึ่งชัดแจ้งไซ้ ท่านให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี แต่ ป.พ.พ. ก็มีได้ให้วิเคราะห์ศัพท์ของคำว่า “ดอกเบี้ย” ไว้ อย่างไรก็ดี เป็นที่เข้าใจว่า ดอกเบี้ยนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นตัวเงิน แต่จะต้องเป็นผลประโยชน์ที่ออกเอกจากเงินต้น (นัยฎีกาที่ 1050/2512)

ข. นายเบ็ญฟ้องเรียกข้าวคืนจากนายดอกได้ 3 ถังตามสัญญา เพราะแม่จะกำหนดได้ว่า ข้าวอีก 1 ถังที่นายเบ็ญเรียกเป็นประโยชน์ตอบแทนนั้นจะมีอัตราเกินร้อยละ 15 ก็ตาม ก็มีได้ชัดกับ ป.พ.พ. มาตรา 654 ดังกล่าวในข้อ ก. เพราะข้าวอีก 1 ถังที่เรียกเป็นประโยชน์ตอบแทนนี้มีใช้ดอกเบ็ญ เนื่องจากมิใช่ผลประโยชน์ที่ออกเอกจากเงินต้นนั่นเอง

ข้อ 3. แตกต่างกันในสาระสำคัญดังนี้

1. วัตถุประสงค์แห่งสัญญาฝากทรัพย์ได้แก่ทรัพย์สินทั้งปวง แต่ในสัญญาเก็บของในคลังสินค้า วัตถุประสงค์ต้องเป็นสินค้า

2. สัญญาฝากทรัพย์ ผู้รับฝากจะเรียกบำเหน็จค่าฝากหรือไม่ก็ได้ แต่สัญญาเก็บของในคลังสินค้านั้น ผู้รับฝาก (นายคลังสินค้า) ทำการรับฝากเพื่อบำเหน็จในทางค้าปกติของตน ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 770 ว่า “อันว่านายคลังสินค้านั้น คือบุคคลที่รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน”

3. สถานที่ใช้เก็บสินค้าตามสัญญาฝากทรัพย์ธรรมดาจะเป็นที่ใดก็ได้ แต่สถานที่เก็บสินค้าในสัญญาเก็บของในคลังสินค้านั้น จะต้องเป็นคลังสินค้าเท่านั้น

4. สัญญาฝากทรัพย์นั้น ผู้รับฝากจะทำหลักฐานเป็นหนังสือให้ไว้กับผู้ฝากหรือไม่ก็ได้ ถ้าทำไว้ หลักฐานดังกล่าวมีประโยชน์ก็แต่เฉพาะทำให้สามารถพิสูจน์ต่อศาลได้ว่า ได้มีการฝากทรัพย์กันจริงเท่านั้น แต่สำหรับการเก็บของในคลังสินค้า ถ้าผู้ฝากต้องการ นายคลังสินค้าจะต้องออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าให้ เอกสารทั้ง 2 ฉบับนี้ นอกจากจะเป็นหลักฐานสามารถพิสูจน์สัญญาเก็บของในคลังสินค้าได้แล้ว ยังมีลักษณะพิเศษที่ใบรับของคลังสินค้าใช้เป็นเครื่องมือแห่งการโอนสินค้าที่ฝากได้ และประทวนสินค้าใช้เป็นเครื่องมือแห่งการจำหน่ายสินค้าที่ฝากไว้นั้นได้

การสอบไล่ภาค 1 ปีการศึกษา 2525

ข้อ 1. นายหนึ่งให้นายสองยืมเรือเพื่อใช้พายข้ามฟากเป็นเวลา 3 เดือน ปรากฏว่าเมื่อนายสองรับมอบเรือมาแล้วมิได้ปฏิบัติตามข้อตกลงในการใช้ทรัพย์สินดังกล่าว แต่กลับนำเรือมาตัดแปลง แล้วใช้เป็นเรือขายก๋วยเตี๋ยว ดังนี้ ถามว่า

(ก) นายหนึ่งเรียกเรือคืนก่อนครบกำหนด 3 เดือนตามสัญญาได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

(ข) หากนายหนึ่งไม่เรียกเรือคืนก่อนกำหนดเวลาตามสัญญา แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าระหว่างที่นายสองใช้เรือขายก๋วยเตี๋ยวเรืออยู่นั้น เกิดน้ำท่วมฉับพลันอันเป็นภัยธรรมชาติ เป็นเหตุให้เรือล่มและน้ำพัดเรือลอยตามกระแสน้ำสูญหายไป นายสองจะต้องรับผิดชอบอย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 2.

(ก) นายสามให้นายสี่ยืมเงินไป 30 บาท โดยนายสี่ทำหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมให้ไว้กับนายสามด้วย เช่นนี้ หากนายสามนำความมาฟ้องร้องต่อศาลเรียกเงินที่นายสี่ยืมไปคืน นายสี่จะต่อสู้ว่าได้ใช้เงินคืนแล้ว โดยขอ นำพยานบุคคลมาสืบจะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

(ข) นายห้าให้นายหกยืมเงินไป 5,000 บาท โดยได้ทำหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมให้ไว้แก่กันเป็นที่เรียบร้อย ต่อมานายห้าได้นำความมาฟ้องร้องต่อศาลเรียกเงินที่ห้ายืมไปคืน นายหกต่อสู้ว่าได้นำรถจักรยานยนต์ใช้แทนหนี้เงินยืมไปแล้ว โดยขอนายเจ็ดเป็นพยานบุคคลเข้าสืบ เช่นนี้ ถ้าท่านเป็นศาลจะอนุญาตให้นายหกนำนายเจ็ดเข้าสืบตามที่นายหกขอหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. นายแปดขับรถชน น.ส. เก้าบาดเจ็บสาหัส น.ส. เก้าเรียกร้องค่าเสียหาย 50,000 บาทเป็นค่ารักษาพยาบาลตามที่ได้เสียไปจริง ในเบื้องต้นนายแปดปฏิเสธความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง แต่ต่อมากลางคันได้เจรจากัน นายแปดยอมจะใช้ค่าเสียหายให้เป็นเงิน 20,000 บาทตามที่ น.ส. เก้าตกลงลดหย่อนให้ ข้อตกลงดังกล่าวนี้ มิได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือแต่ประการใด คงตกลงกันด้วยวาจาโดยมีนายสิบเป็นพยานรู้เห็นเท่านั้น ถามว่า

(ก) น.ส. เก้านำคดีมาฟ้องร้องยังศาลเรียกร้องให้นายแปดชดใช้เงิน 20,000 บาทตามที่ตกลงกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

(ข) น.ส. เก้าจะนำคดีมาฟ้องร้องยังศาลเรียกร้องให้นายแปดชดใช้ค่าเสียหายฐานละเมิดเป็นเงิน 50,000 บาทตามที่เสียไปจริงได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาค 1/2525

ข้อ 1.

(ก) เนื่องจากนายสองผิดหน้าที่ในการใช้สอยทรัพย์สิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 643 นายหนึ่งจึงเรียกเรียกคืนก่อนกำหนดได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 645

(ข) เนื่องจากนายสองใช้ทรัพย์สินผิดไปจากที่กำหนดในสัญญา นายสองจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากเรือสูญหาย แม้ทรัพย์สินสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัย นายสองก็ยังคงต้องรับผิดชอบตาม ป.พ.พ. มาตรา 643

ข้อ 2.

(ก) นายสี่ขอนำพยานบุคคลมาสืบว่าได้ใช้เงินแล้วไม่ได้ เพราะแม้เป็นการกู้ยืมเงินไม่เกินห้าสิบบาท แต่การนำสืบการใช้เงินที่ได้กู้ยืมมาโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือไว้วันนั้น ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรค 2 กำหนดว่าจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารซึ่งเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว

(ข) อนุญาตให้นายหกนำนายเจ็ดเข้าสืบตามที่ขอได้ เพราะมิใช่เป็นการนำสืบถึงการใช้จ่ายเงินตาม ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรค 2

ข้อ 3.

(ก) น.ส. เก้านำคดีมาฟ้องร้องยังศาลเรียกเงิน 20,000 บาทตามที่ตกลงกันไม่ได้ เพราะข้อตกลงตามอุทาคหรัณเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตาม ป.พ.พ. มาตรา 850 จึงต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้รับผิดหรือตัวแทนของฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจึงจะฟ้องร้องบังคับตามสัญญาประนีประนอมยอมความได้ แต่ตามอุทาคหรัณมิได้มีหลักฐานดังกล่าว (ป.พ.พ. มาตรา 851)

(ข) น.ส. เก้าฟ้องเรียกให้นายแปดชดใช้ค่าเสียหายฐานละเมิดเป็นเงิน 50,000 บาทไม่ได้ เพราะสิทธิเรียกร้องในความผิดฐานละเมิดได้ระงับไปแล้วโดยสัญญาประนีประนอมยอมความที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น (ป.พ.พ. มาตรา 852)

การสอบไล่ภาค 2 ปีการศึกษา 2525

ข้อ 1.

(ก) การส่งมอบเป็นองค์ประกอบสำคัญของสัญญาซื้อขายนั้น สำคัญอย่างไร

(ข) กระทบอย่างไร จึงจะเรียกได้ว่าเป็นการส่งมอบ

(ค) นายมาขอซื้อข้าวสารจากนายมี 1 กระสอบ ตกลงราคา 600 บาท นายมาไม่มีเงินให้ในขณะนั้น จึงขอข้าวไปใช้ก่อนแล้วจะนำเงินมาชำระในภายหลัง นายมีตกลง แต่ขอให้นายมาทำหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือมอบไว้แก่ตน ซึ่งนายมาก็ทำให้นายมีจึงมอบข้าวนั้นให้ไป ต่อมาภายหลัง นายมาไม่ชำระเงินค่าข้าวสาร นายมีจึงนำความมาฟ้องร้องยังศาล ขอให้บังคับนายมาให้ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามหลักฐานการกู้ยืมที่นายมาได้ทำไว้แก่ตนนั้น นายมาต่อสู้แต่เพียงว่าไม่ได้รับเงิน ถ้าท่านเป็นศาลจะตัดสินอย่างไร

ข้อ 2.

(ก) สัญญาซื้อขายใช้คงรูป เป็นสัญญาไม่มีค่าตอบแทน ซึ่งมีผลทำให้ต้องถือความสำคัญในตัวบุคคลที่เป็นผู้ซื้อ ความข้อนี้ท่านเข้าใจอย่างไร

(ข) ดำได้จ่ายเงินให้แดงซื้อเรือข้างกระดาน 2 ลำมาเป็นเครื่องมือทำการเลี้ยงชีพจนตลอดชีพ บัดนี้ดำตาย มรดกของดำตกได้แก่ขาวตามพินัยกรรม เช่นนี้ให้วินิจฉัยว่าขาวจะฟ้องเรียกเรือข้างกระดานคืนจากแดงได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. เก็บของในคลังสินค้าเป็นกฎหมายพาณิชย์ หลักเกณฑ์ต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้จึงเป็นไปเพื่อการค้าพาณิชย์ ซึ่งจะแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์ของการฝากทรัพย์ธรรมดา จึงใคร่ทราบว่าจะแตกต่างกันนั้น แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างไร

แนวคำตอบ

ภาค 2/2525

ข้อ 1.

(ก) สำคัญที่ว่า ไม่ว่าจะเป็นการยืมใช้คงรูปหรือยืมใช้สิ้นเปลือง หากคู่สัญญามิได้ส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้ยืมแก่กันแล้ว การให้ยืมนั้นย่อมไม่บริบูรณ์ (ป.พ.พ. มาตรา 641, 650 วรรค 2) นอกเหนือจากนั้นยังอาจกล่าวได้ว่า การส่งมอบตามสัญญายืมนี้เป็นแบบ ดังนั้นหากมิได้มีการส่งมอบกันก็เท่ากับว่า ไม่ได้ทำตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ การนั้นย่อมเป็นโมฆะอีกด้วย (ป.พ.พ. มาตรา 115)

(ข) กระทำอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการส่งมอบนั้น ในเรื่องยืมมิได้มีการกำหนดไว้ จึงควรนำกฎหมายใกล้เคียงมาใช้ (ป.พ.พ. มาตรา 4) ซึ่งได้แก่ ป.พ.พ. มาตรา 462 ในเรื่องซื้อขายที่บัญญัติว่า “การส่งมอบนั้น จะทำอย่างไรอย่างใดก็ได้สุดแต่ว่าเป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ” ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การส่งมอบตามสัญญายืมนั้น ไม่จำเป็นจะต้องส่งมอบกันโดยตรง จะส่งมอบกันโดยปริยายก็ย่อมได้ สุดแต่จะให้ทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งสัญญาได้ตกมาอยู่ในเงื้อมมือของผู้ยืมแล้วก็เป็นอันว่าใช้ได้

(ค) ข้อเท็จจริงตามอุทาหรณ์ที่นายมาต่อสู้อาจไม่ได้รับเงินนั้นฟังไม่ขึ้น เพราะอาจกล่าวได้ว่า นายมาได้รับเงินกู้ยืมตามสัญญาแล้ว และในทันใดนั้นเองตนได้นำเงินนั้นชำระเป็นค่าข้าวสาร ตนจึงได้ข้าวสารไป กล่าวอีกนัยหนึ่ง นายมาได้ส่งมอบเงินตามสัญญากู้ยืมนั้นแล้วโดยปริยายนั่นเอง ตัดสินให้นายมาชำระเงินตามสัญญากู้ยืมที่ทำหลักฐานเป็นหนังสือให้แก่กันได้ (ป.พ.พ. มาตรา 650, 653)

ข้อ 2.

(ก) เข้าใจว่าสัญญายืมใช้คงรูปนั้น กฎหมายกำหนดให้ประโยชน์แก่ผู้ยืมอย่างมาก คือสามารถใช้ทรัพย์สินของผู้ให้ยืมได้เปล่า (ป.พ.พ. มาตรา 640) ดังนั้น เพื่อที่จะให้ความเป็นธรรมแก่ฝ่ายผู้ให้ยืมบ้าง โดยไม่ทำให้กลายเป็นสัญญาอย่างอื่นไป ก็คือควรให้ออกาสผู้ให้ยืมเลือกตัวผู้ยืมได้ บทบัญญัติที่สนับสนุนความข้อนี้ก็คือ ป.พ.พ. มาตรา 648 ที่บัญญัติว่า อันการยืมใช้คงรูป ย่อมระงับสิ้นไปด้วยมรณะแห่งผู้ยืม

(ข) ตามอุทธรณ์ที่ว่า ค่าได้ออกเงินให้แดงซื้อเรือข้างกระดานเป็นเครื่องมือทำการเลี้ยงชีพจนตลอดชีพนั้นแสดงว่า ค่าได้ให้แดงยืมเรือใช้จนตลอดชีพนั่นเอง สัญญาให้ยืมใช้คงรูปกำหนดเวลาชั่วอายุผู้ยืมเช่นนี้ใช้ได้ ไม่มีกฎหมายห้าม กฎหมายคงกำหนดให้สัญญาระงับกรณีผู้ยืมใช้คงรูปตายเท่านั้น (ป.พ.พ. มาตรา 648) เมื่อเป็นเช่นนี้ ขาวจึงฟ้องเรียกเรือข้างกระดานคืนจากแดงไม่ได้

ข้อ 3. แตกต่างกันในสาระสำคัญดังนี้

(1) วัตถุประสงค์แห่งสัญญาฝากทรัพย์ ได้แก่ทรัพย์สินทั้งปวง แต่ในสัญญาเก็บของในคลังสินค้า วัตถุประสงค์ต้องเป็นสินค้า

(2) สัญญาฝากทรัพย์ ผู้รับฝากจะเรียกบำเหน็จค่าฝากหรือไม่ก็ได้ แต่สัญญาเก็บของในคลังสินค้านั้น ผู้รับฝาก (นายคลังสินค้า) ทำการรับฝากเพื่อบำเหน็จ

(3) สถานที่ที่ใช้เก็บสินค้าตามสัญญาฝากทรัพย์ธรรมดาจะเป็นที่ใดก็ได้ แต่สถานที่ที่เก็บสินค้าตามสัญญาเก็บของในคลังสินค้านั้น จะต้องเป็นคลังสินค้า (warehouse) เท่านั้น

(4) สัญญาฝากทรัพย์นั้น ผู้รับฝากจะทำหลักฐานเป็นหนังสือให้ไว้กับผู้ฝากหรือไม่ก็ได้ แต่เก็บของในคลังสินค้านั้น ถ้าผู้ฝากต้องการ นายคลังสินค้าจะต้องออกไปรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าให้ ซึ่งใบรับของคลังสินค้าใช้เป็นเครื่องมือแห่งการโอนสินค้าที่ฝากได้ และประทวนสินค้าใช้เป็นเครื่องมือแห่งการนำสินค้าที่ฝากไว้นั้นได้

การสอบไล่ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2525

ข้อ 1. ยืมใช้คงรูปก็ดี ยืมใช้สิ้นเปลืองก็ดี ต่างก็เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน ท่านเข้าใจอย่างไร ให้ตอบโดยอ้างหลักกฎหมายประกอบคำตอบ

ข้อ 2. ก. ยืมเงิน ข. 500 บาท โดย ก. ทำหลักฐานการยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ ก. แล้วมอบไว้กับ ข. แต่ปรากฏว่า ข. ไม่ได้มอบเงิน 500 บาทแก่ ก. ตามหลักฐานดังกล่าว แต่ได้มอบข้าวสารเป็นจำนวน 4 ถังให้กับ ก. ไป หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าขณะส่งมอบข้าวสารแก่กันนั้น ข้าวสารมีราคาท้องตลาดถึงละ 100 บาท แต่ขณะเมื่อหนึ่งถึงกำหนดชำระข้าวสารมีราคาท้องตลาดถึงละ 150 บาท เช่นนี้ ถามว่า

(1) เมื่อหนึ่งถึงกำหนดชำระ ก. จะต้องชำระหนี้ให้กับ ข. เป็นเงินเท่าใด

(2) ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในหลักฐานการยืมที่ทำให้ไว้แก่กันนั้นได้มีข้อตกลงเพิ่มเติมว่าให้คิดเป็นหนี้เงินค้ำชำระเท่ากับราคาท้องตลาดของข้าวสารในเวลาและ ณ สถานที่ส่งคืน เช่นนี้ ถามว่า ก. จะต้องชำระหนี้ให้กับ ข. เป็นเงินเท่าใด

ข้อ 3. ดำนำรถยนต์มาฝากไว้กับแดงให้ช่วยดูแลเป็นเวลา 6 เดือน เนื่องจากตนถูกคำสั่งของทางราชการให้ย้ายไปประจำทำงานต่างจังหวัด ทั้งนี้ ดำอนุญาตให้แดงใช้รถยนต์นั้นได้ หลังจากนั้น 3 เดือน ดำได้รับคำสั่งของทางราชการให้ย้ายกลับมาปฏิบัติราชการยังส่วนกลางตามเดิม ดำจึงมาเรียกขอรถยนต์คืนจากแดง ถามว่า หากแดงจะปฏิเสธไม่ยอมคืนให้ โดยอ้างว่า ตนยังมีสิทธิที่จะใช้ได้ต่อไปอีก 3 เดือน เช่นนี้ จะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาคฤดูร้อน/2525

ข้อ 1. เข้าใจว่า ไม่ว่าจะเป็นผู้มีใช้คงรูปหรือผู้มีใช้เปลี่ยนแปลง ต่างก็เป็นสัญญาซึ่งกฎหมายกำหนดแต่หน้าที่ของผู้มีเท่านั้น กฎหมายมิได้กำหนดให้ผู้ให้มีหน้าที่ตอบแทนอย่างใด กล่าวคือ กฎหมายกำหนดหน้าที่ผู้มีใช้คงรูปไว้ 5 ประการคือ

1. หน้าที่เกี่ยวกับการคืนทรัพย์สินที่ยืม (ป.พ.พ. มาตรา 640, 646)
2. หน้าที่เกี่ยวกับการเสียค่าธรรมเนียมในการทำสัญญา (ป.พ.พ. มาตรา 642)
3. หน้าที่เกี่ยวกับการใช้สอยทรัพย์สินที่ยืม (ป.พ.พ. มาตรา 643)
4. หน้าที่เกี่ยวกับการสงวนทรัพย์สินที่ยืม (ป.พ.พ. มาตรา 644) และ
5. หน้าที่เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาทรัพย์สินที่ยืม (ป.พ.พ. มาตรา 647)

สำหรับผู้มีใช้เปลี่ยนแปลงกฎหมายก็กำหนดให้ผู้มีมีหน้าที่ 2 ประการ คือ

1. หน้าที่คืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น (ป.พ.พ. มาตรา 652, 650) และ
2. หน้าที่เสียค่าธรรมเนียมในการทำสัญญา (ป.พ.พ. มาตรา 651)

ข้อ 2.

(1) ก. จะต้องชำระหนี้ให้กับ ข. เป็นเงิน 400 บาท เพราะโดยนัยมาตรา 656 วรรคแรก ให้คิดเป็นหนี้เงินค้างชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ เมื่อของคือข้าวสารมีราคาท้องตลาดในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบถึงละ 100 บาท 4 ถังเป็นเงิน 400 บาท นาย ก. จึงเป็นหนี้นาย ข. 400 บาทเท่านั้น

(2) แม้จะมีข้อตกลงให้คิดเป็นหนี้ค้างชำระเท่ากับราคาท้องตลาดของข้าวในเวลาส่งคืน ซึ่งในเวลาส่งคืน ข้าวสารมีราคาถึงละ 150 บาท 4 ถังเป็นเงิน 600 บาท นาย ก. ก็ไม่ต้องชำระเป็นเงิน 600 บาทตามที่ตกลงไม่ เพราะข้อตกลงให้คิดราคาทรัพย์สินตามราคาท้องตลาดในเวลาและ ณ สถานที่ส่งคืน เป็นการตกลงที่ขัดกับมาตรา 656 วรรคแรกดังกล่าว ข้อตกลงนี้จึงเป็นโมฆะตามมาตรา 656 วรรคท้าย นาย ก. จึงยังคงต้องชำระให้นาย ข. เป็นเงิน 400 บาทเช่นเดิม ทั้งนี้ ตามมาตรา 656 วรรคแรกนั่นเอง

ข้อ ๓. แดงปฏิเสธไม่ได้ เพราะสัญญาฝากทรัพย์นั้นเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของผู้ฝาก แม้ผู้ฝากจะอนุญาตให้ผู้รับฝากใช้ทรัพย์สินที่ฝากนั้นได้ ก็ไม่ได้หมายความว่าสัญญาฝากทรัพย์จะเปลี่ยนรูปเป็นสัญญาขี้มไป เมื่อยังคงเป็นสัญญาฝากทรัพย์อยู่ และเป็นสัญญาฝากทรัพย์ที่มีกำหนดเวลา กำหนดเวลานั้นก็เป็นกำหนดเวลาเพื่อผู้ฝากอยู่นั่นเอง ผู้ฝากจึงสามารถเรียกคืนในเวลาใด ๆ ก็ได้ และเมื่อเรียกคืนแล้ว ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้ (ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓)

การสอบไล่ภาค 1 ปีการศึกษา 2526

ข้อ 1. นายแดงเขียนจดหมายมาขอขืมเงินจากนายขาวหนึ่งหมื่นบาท แล้วนายขาวเซ็นเช็คจ่ายเงินให้นายแดงไป นายแดงลงชื่อรับเงิน เช่นนี้ นายขาวผู้ให้ขืมฟ้องร้องบังคับคดีได้หรือไม่

ข้อ 2. นายมีฝากเงินไว้กับนายมาเป็นเงินหนึ่งหมื่นบาท กำหนดเวลาฝากกันไว้ 1 ปี ถ้ามว่า หากนายมีฝากได้ 6 เดือน แล้วขอเรียกเงินฝากกันห้าพันบาท โดยอ้างว่าตนมิได้เรียกคืนหนึ่งหมื่นบาท จึงเรียกคืนได้แม้ยังไม่ครบกำหนด 1 ปีตามที่ตกลงกัน เช่นนี้ นายมาจำต้องคืนให้ตามที่นายมีเรียกร้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3.

(ก) ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่

“กฎหมายยอมให้โจทก์กันได้ในการพนันชั้นต่อ” อธิบายโดยยกหลักกฎหมายประกอบคำตอบ

(ข) นายชมกับนายเซยพนันมวยโทรทัศน์กัน โดยนายชมเสนอว่า ถ้าฝ่ายแดงชนะตนขอเงินจากนายเซย 100 บาท แต่ถ้าฝ่ายน้ำเงินชนะ ตนยอมจะจ่ายให้นายเซย 1,000 บาท นายเซยตกลงตามข้อเสนอนี้ ผลปรากฏว่าฝ่ายแดงชนะฝ่ายน้ำเงิน นายเซยจึงจ่ายเงิน 100 บาท ให้นายชมไปตามสัญญาการพนันดังกล่าว ต่อมานายเซยทราบความจริงว่า นายชมคดโกง เพราะทราบอยู่ก่อนแล้วว่าฝ่ายแดงชนะเนื่องจากมวยคู่นี้ได้เคยออกโทรทัศน์มาก่อนแล้วครั้งหนึ่ง นายเซยจึงฟ้องร้องขอเรียกเงิน 100 บาทคืน โดยอ้างว่าตนถูกโกงดังกล่าว ถ้าท่านเป็นศาล จะพิจารณาพิพากษาอย่างไร

แนวคำตอบ

ภาค 1/2526

ตอบข้อ 1. ฟ้องร้องบังคับคดีได้ เพราะ ป.พ.พ. มาตรา 653 ให้อำนาจผู้ให้ยืมฟ้องเรียกเงินที่ให้ยืมเกินกว่า 50 บาทได้ เพียงให้มีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเท่านั้น กรณีตามอุทหาทรณ์ก็ปรากฏว่าได้มีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมแล้ว กล่าวคือ ได้มีจดหมายขอขืมเงินซึ่งเขียนโดยนายแดง รวมทั้งมีหลักฐานลายมือชื่อของนายแดงว่ารับเงินแล้ว แม้จะเริ่มทำหลักฐานกู้ยืมมาก่อนการส่งมอบเงินที่ยืมกัน แต่เมื่อรวมหลักฐานต่าง ๆ ได้ความว่าได้กู้ยืมเงินกันแล้ว เช่นนี้ ก็เข้าเกณฑ์ที่ฟ้องร้องบังคับคดีได้ตามกฎหมายดังกล่าว (ฎีกา 146/2477)

ตอบข้อ 2. นายมาไม่จำต้องคืนให้ เพราะ ป.พ.พ. มาตรา 673 บัญญัติว่า “เมื่อใดผู้รับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้.....”

กรณีตามอุทหาทรณ์ แม้นายมีผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนห้าพันบาท ซึ่งไม่เท่าจำนวนที่ฝากก็จริง แต่มิได้หมายความว่า จะกลายเป็นกรณีที่ผู้รับฝากจำต้องคืนเงินไม่แต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้รับฝากยังคงจะต้องคืนเงินจนครบจำนวนคือเท่าจำนวนฝากอยู่นั่นเอง นายมีผู้ฝากจึงเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้คือ 1 ปีนั้น ไม่ได้

ตอบข้อ 3.

(ก) เห็นด้วยกับคำกล่าวดังกล่าว เพราะ ป.พ.พ. มาตรา 853 บัญญัติว่า “อันการพนันหรือขันต่อนั้น ท่านว่าหาก่อให้เกิดหนี้ไม่” แสดงว่า หากคู่สัญญาฝ่ายแพ้นั้นจะโกงฝ่ายชนะพนัน ก็ไม่ยอมจ่ายทรัพย์สินให้แก่ผู้ชนะพนัน โดยอ้างว่าตนไม่มีหนี้ที่จะต้องชำระอย่างไร ก็ยอมได้

(ข) ตัดสินยกฟ้อง เพราะ ป.พ.พ. มาตรา 853 บัญญัติว่า “.....สิ่งที่ได้ให้กันไปในการพนันหรือขันต่อ ก็จะทวงคืนไม่ได้.....” นายเซยจึงฟ้องทวงเงิน 100 บาทคืนจากนายชมไม่ได้ แม้จะอ้างว่าถูกโกงก็ไม่มีเหตุผลที่จะขอความเป็นธรรมจากศาลได้ เพราะกฎหมายยอมให้โกงกันในการพนันได้ ดังเหตุผลที่ได้กล่าวแล้วในคำตอบข้อ 3 (ก)

การสอบไล่ภาค 2 ปีการศึกษา 2526

ข้อ 1. นายแดงกู้เงินนายดำไป 10,000 บาท โดยมีได้ทำหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือให้ไว้แก่กัน เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ นายแดงปฏิเสธการชำระหนี้ นายดำจึงนำความมาฟ้องร้องยังศาลให้บังคับนายแดงชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าว นายแดงรับว่ากู้จริง แต่เมื่อทางพิจารณาปรากฏว่าไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือเช่นนี้ ถ้าท่านเป็นศาลจะพิพากษาอย่างไร

ข้อ 2.

(ก) ฝากทรัพย์เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของผู้ฝาก ท่านเข้าใจอย่างไร อธิบายโดยสังเขป

(ข) นายสีฝากรถยนต์ไว้กับนายสาให้ช่วยดูแล เพราะตนต้องเดินทางไปราชการต่างจังหวัดเป็นเวลา 6 เดือน โดยตกลงกันให้นายสาใช้สอยรถนั้นได้ ปรากฏว่า นายสีฝากไว้ได้เพียง 4 เดือน นายสีกลับจากราชการต่างจังหวัดและขอรถคืน นายสาไม่ยอมคืนโดยอ้างว่าตกลงฝากกัน 6 เดือน และอนุญาตให้ใช้รถได้ด้วยแล้วมาเรียกคืนก่อนกำหนดทำให้ตนเสียประโยชน์ที่จะใช้รถต่อไปอีก 2 เดือน เช่นนี้ ข้ออ้างของนายสาฟังขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. นายหวังขั้บรถยนต์ชนนายหวังบาดเจ็บสาหัส นายหวังเสียค่ารักษาพยาบาลไปทั้งสิ้น 80,000 บาท นายหวังยอมจะชำระค่าเสียหายให้ แต่ขอให้เพียงครั้งเดียวคือ 40,000 บาท ซึ่งนายหวังก็ยอมตกลงด้วย แต่มีได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ นายหวังผู้จะต้องรับผิดชอบดังกล่าว ต่อมานายหวังมาทวงเงิน 40,000 บาทจากนายหวัง นายหวังปฏิเสธ เช่นนี้ นายหวังหวนกลับไปฟ้องร้องเรียกให้นายหวังชำระค่าเสียหายในฐานะละเมิดเป็นเงิน 80,000 บาทจะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาค 2/2526

ตอบข้อ 1. ป.พ.พ. มาตรา 653 บัญญัติว่า การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปต้องมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จึงจะฟ้องร้องให้บังคับคดีกันได้ เมื่อข้อเท็จจริงตามอุทหาพจน์ปรากฏว่านายดำผู้ให้กู้ยืมไม่มีหลักฐานดังกล่าว นายดำโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง แม้จำเลยจะรับว่ากู้ยืมก็ไม่ใช่ผลทำให้นายดำโจทก์กลับมีอำนาจฟ้องร้องให้บังคับคดีได้ จึงต้องตัดสินให้โจทก์คือนายดำแพ้คดี (ฎีกาที่ 312/2504, และที่ 1087/2515)

ตอบข้อ 2.

(ก) เห็นได้ในกรณีฝากทรัพย์โดยมีกำหนดเวลา ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดว่า ถึงแม้ว่าคู่สัญญาจะได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรก็ตาม ถ้าผู้ฝากจะเรียกคืนในเวลาใด ๆ ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้ แต่สำหรับผู้รับฝากไม่อาจจะคืนทรัพย์สินก่อนกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นไม่อาจกล่าวล่วงเสียได้เท่านั้น (ป.พ.พ. มาตรา 662, 663)

(ข) ข้ออ้างของนายสาฟังไม่ขึ้น แม้จริงอยู่นายสาจะใช้สอยรถยนต์นั้นได้ แต่การใช้สอยได้นั้นมิได้ทำให้กลายเป็นว่านายสาเป็นผู้ยืม นายสายังคงเป็นผู้รับฝากอันจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของ ป.พ.พ. มาตรา 663 ที่อาจต้องส่งคืนทรัพย์สินให้กับนายสีผู้ฝากก่อนกำหนดเวลาอยู่นั่นเอง

ตอบข้อ 3. นายหวังฟ้องเรียกค่าเสียหาย 80,000 บาทในฐานะละเมิดจากนายหวังไม่ได้ เพราะการเรียกร้องในฐานะละเมิด 80,000 บาทได้ระงับสิ้นไปแล้วโดยผลของสัญญาประนีประนอมยอมความที่ได้ทำกันโดยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น (ป.พ.พ. มาตรา 852)

การสอบไล่ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2526

ข้อ 1. ขงมอบเรือแจวให้ยี่นได้ใช้จนตลอดชีวิตของยี่น ปรากฏว่า ต่อมาขงตาย ย้อซึ่งเป็นทายาทของขงได้มาเรียกเอาเรือคืนจากยี่น เช่นนี้ ยี่นต้องคืนให้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 2.

(ก) ท่านเข้าใจคำว่า “ดอกเบ็ย” ตามสัญญาขี้มใช้ส้นเปลืองอย่างไร อธิบาย

(ข) ดอกให้เบ็ยขี้มเมล็ดข้าวโพดไปทำพันธุ์ 2 ถัง ตกลงกันว่า เมื่อส้นฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว จะใช้คืนให้ 3 ถัง ปรากฏว่า เมื่อส้นฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว เบ็ยจำต้องคืนข้าวโพดให้ดอก 3 ถัง ตามสัญญาหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. ยอดทวงเงินเยี่ยมที่ได้ชื่อของเชื้อไปจากตนเป็นเงิน 10,000 บาท เยี่ยมปฏิเสธไม่ยอมชำระ ยอดจึงเจรจากรับชำระเพียง 8,000 บาท คราวนี้เยี่ยมตกลงยอมจะชำระให้ แต่ก็เป็นการตกลงกันด้วยวาจาเท่านั้น แล้วต่อมา เยี่ยมก็ได้นำเงินมาชำระตามที่ตกลงกันเป็นเงิน 8,000 บาท ครั้นชำระแล้วไม่นาน เยี่ยมมาขอเรียกเงิน 8,000 บาทคืน เช่นนี้ ยอดจำต้องคืนให้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาคฤดูร้อน/2526

ตอบข้อ 1. ยื่นไม่ต้องคืนให้ เพราะ ป.พ.พ. มาตรา 648 บัญญัติให้สัญญาใช้ซึ่ง
รูปประทับด้วยมรณะแห่งผู้ยืม กรณีนี้ผู้ยืมยังไม่ตาย หากแต่ผู้ให้ยืมต่างหากที่ตาย สัญญาใช้จึง
ยังไม่ระงับ ยื่นจึงยังคงใช้เรื่อนั้นได้ต่อไปตามสัญญา

ตอบข้อ 2.

(ก) ดอกเบี้ยคืออะไร ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ความหมายไว้ แต่เป็นที่เข้าใจว่า
ผลประโยชน์ที่เรียกเป็นดอกเบี้ยจะเกิดขึ้นได้จากหนี้เงินเท่านั้น (ฎีกา 1050/2512) ซึ่งก็
ย่อมอธิบายได้ว่า ดอกเบี้ยไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน แต่ต้องเป็นผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินต้น

(ข) เบี้ยต้องคืนให้ 3 ถึงตามสัญญา เพราะจริงอยู่ ป.พ.พ. มาตรา 654 บัญญัติให้
คิดดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี และแม้ข่าวโศกอีก 1 ถึงที่เป็นประโยชน์ตอบแทนอาจ
คำนวณได้ว่าเป็นประโยชน์ที่เรียกกันถึง 50% ของสิ่งที่ยืมไป ข่าวโศก 1 ถึงที่เรียกเป็นประโยชน์
ตอบแทนนี้ก็หาใช่ดอกเบี้ยไม่ เพราะมิใช่ผลประโยชน์ที่งอกเงยจากเงินต้น จึงไม่อยู่ใน
บังคับของ ป.พ.พ. มาตรา 654

ตอบข้อ 3. ยอดไม่จำต้องคืนให้ เพราะจริงอยู่สัญญาประนีประนอมยอมความ
จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่จะต้องรับผิดชอบ หรือตัวแทนของฝ่ายนั้น จึงจะ
ฟ้องร้องบังคับคดีตามสัญญาได้ (ป.พ.พ. มาตรา 851) แต่มิได้หมายความว่าสัญญาประนี-
ประนอมยอมความ เมื่อมิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือดังกล่าวแล้วจะไม่สมบูรณ์ ความสมบูรณ์
ของสัญญากับอำนาจการฟ้องร้องเป็นคนละเรื่องกัน ดังนั้น เมื่อเขียนปฏิบัติการชำระหนี้
ตามสัญญาที่สมบูรณ์ (ป.พ.พ. มาตรา 850) แล้ว ยอดกับเขียนจึงไม่มีนิติสัมพันธ์อันใด
ต่อกันอีก

การสอบไล่ภาค 1 ปีการศึกษา 2527

ข้อ 1. ก. ยืมรถ ข. มาใช้งานตามปกติ ขณะจอดอยู่ริมถนนถูกรถอื่นชนไฟท้ายแตกค่าเสียหายประมาณ 1,000 บาท แต่ไม่อาจติดตามคนที่ขับรถชนนั้นได้ เช่นนี้ ข. เจ้าของรถจะเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวนี้จาก ก. ผู้ยืมได้หรือไม่

ข้อ 2. นายรวยและนายสมได้นำเงินไปฝากนายคลังไว้ โดยมีข้อตกลงดังนี้

นายรวยฝากเงินจำนวน 5,000 บาท โดยมีข้อตกลงว่าจะฝากกันไว้ 6 เดือน ส่วนนายสมฝากธนบัตรใบละ 500 บาท ซึ่งมีหมายเลขธนบัตร 999999 โดยตกลงกันว่า นายสมต้องการจะเก็บไว้ให้ลูกหลานดูแต่กลัวว่าจะหายไป จึงนำมาฝากไว้กับนายคลัง และกำหนดระยะเวลาฝากกันไว้ 6 เดือน ทั้งสองกรณี เมื่อฝากไปได้ 3 เดือน นายรวยและนายสมต้องการจะทวงเงินที่ตนฝากไว้คืนจากนายคลัง แต่นายคลังไม่ยอมอ้างว่ายังไม่ถึงกำหนดระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ ดังนี้ อยากทราบว่านายรวยและนายสมจะเรียกเงินของตนคืนก่อนกำหนดได้หรือไม่ ยกหลักกฎหมายประกอบ

ข้อ 3. ปีมแก๊สแห่งหนึ่งซึ่งมีนายแดงเป็นเจ้าของจำหน่ายแก๊สในราคาต่ำกว่าท้องตลาดเล็กน้อย นอกจากนั้นยังแถมเลขสลากให้กับผู้ซื้อด้วย โดยสัญญาว่าหากเลขสลากของผู้ซื้อคนใดตรงกับเลขท้าย 3 ตัวรางวัลที่หนึ่งของสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งจะออกในงวดถัดไป ก็จะมอบเครื่องรับโทรทัศน์ขนาด 17 นิ้ว ให้กับผู้ซื้อคนที่ถูกรางวัลนั้น 1 เครื่อง ปรากฏว่านายดำซึ่งเป็นผู้ซื้อรายหนึ่งถูกรางวัลดังกล่าว เช่นนี้ นายแดงเจ้าของปี้มจะไม่ยอมมอบเครื่องรับโทรทัศน์ให้กับผู้ถูกรางวัลนั้น โดยอ้างว่าเป็นการพนันจะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ภาค 1/2527

ข้อ 1. ข. เจ้าของรถเรียกค่าเสียหายจาก ก. ผู้ยืมไม่ได้ เพราะไม่ปรากฏว่า ผู้ยืมผิดหน้าที่ใช้สอยทรัพย์สินที่ยืมตาม ป.พ.พ. มาตรา 643 อย่างไรก็ดี เมื่อหาตัวผู้ทำละเมิดมารับผิดไม่ได้ก็เป็นเคราะห์กรรมของเจ้าของคือผู้ให้ยืมนั้น

ข้อ 2. ตามปัญหาเป็นเรื่องที่จะต้องวินิจฉัยถึงการฝากทรัพย์ และการฝากเงิน หลักกฎหมาย ป.พ.พ. มาตรา 672, 673, 663

ตามปัญหา กรณีนายรายนำเงินจำนวน 5,000 บาท มาฝากไว้กับนายคลัง โดยมีข้อตกลงฝากกันไว้ 6 เดือน เป็นเรื่องของการฝากเงินซึ่งกรรมสิทธิ์ย่อมโอนไปยังผู้รับฝากคือนายคลัง และนายคลังมีหน้าที่ต้องคืนเงินให้ผู้ฝากเป็นจำนวนเท่ากับที่ได้รับฝากไว้เท่านั้น และกฎหมายก็อนุญาตให้ผู้รับฝากนำเงินนั้นออกใช้จ่ายได้ และเงินที่ฝากนั้นแม้จะสูญหายไปโดยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็ยังคงต้องรับผิดชอบให้แก่ผู้ฝากเต็มจำนวน ตามมาตรา 672 โดยเหตุนี้กฎหมายจึงบัญญัติว่า การฝากเงินที่ได้ตกลงกันกำหนดเวลาคืนไว้ ผู้ฝากจะเรียกเงินที่ฝากคืนก่อนถึงเวลาที่กำหนดไว้หาได้ไม่ ฉะนั้น เมื่อนายรายฝากเงินไว้กับนายคลังเพียง 3 เดือน จึงเรียกเงินคืนจากนายคลังไม่ได้ ต้องรอให้ครบกำหนดเวลา 6 เดือนเสียก่อน ตามมาตรา 673

ส่วนกรณีนายสม ซึ่งฝากธนบัตรใบละ 500 บาท ซึ่งมีหมายเลขธนบัตร 999999 นั้น เป็นเรื่องของการฝากทรัพย์ธรรมดา เพราะมีข้อตกลงกับนายคลังว่าต้องการจะฝากไว้เพื่อให้ลูกหลานดู มิใช่เป็นการฝากเงิน ซึ่งการฝากทรัพย์อื่น ๆ นั้น กรรมสิทธิ์ของทรัพย์ยังคงอยู่แก่ผู้ฝาก ถ้าทรัพย์นั้นสูญหายไปโดยไม่ใช่ความผิดของผู้รับฝาก ความเสียหายนั้นย่อมตกเป็นพับแก่ผู้ฝาก ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์นั้น ฉะนั้น กฎหมายจึงบัญญัติว่า การฝากทรัพย์นั้นแม้จะได้กำหนดเวลาฝากกันไว้ก็ตาม ผู้ฝากจะเรียกคืนทรัพย์ในเวลาใด ๆ ก็ได้ ฉะนั้น นายสมจึงเรียกเงินคืนจากนายคลังได้ แม้จะไม่ครบกำหนดระยะเวลา 6 เดือนก็ตาม ตามมาตรา 663

ข้อ 3. นายแดงเจ้าของปี่มไม่ยอมมอบเครื่องรับโทรทัศน์ให้กับนายดำไม่ได้ เพราะกรณีนี้ นายแดงมีแต่ทางเสีย ไม่มีทางได้ ผู้ซื้อมีแต่ทางได้ ไม่มีทางเสีย จึงมิใช่สัญญาการพนัน อันไม่ก่อให้เกิดหนี้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 853

การสอบไล่ภาค 2 ปีการศึกษา 2527

ข้อ 1. นายดำขอขีมรถยนต์ของนายแดงมาใช้ แต่ไม่ค่อยได้ดูแล คือ ปล่อยตากแดดตากฝน และแล้ววันหนึ่งรถยนต์คันนั้นก็ได้ถูกทำลายลงโดยลูกระเบิดที่ทิ้งมาจากเครื่องบินในเวลาสงคราม เช่นนี้ เจ้าของรถยนต์คือนายแดงจะเรียกร้องให้นายดำรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้หรือไม่

ข้อ 2. ดำกู้เงินจากแดง 10,000 บาท โดยทำสัญญากันถูกต้องมีกำหนดเวลา 2 ปี เมื่อครบกำหนด ดำได้นำเงินไปชำระหนี้ให้แดงครบจำนวน 10,000 บาท แต่แดงบอกว่าสัญญากู้เงินที่ทำไว้นั้นหายไป ไม่สามารถคืนให้ได้ ดำเห็นว่ามีนายเหลืองอยู่ด้วยและเป็นเพื่อนกันมาก่อนก็ว่าไม่เป็นไรแล้วกลับบ้านไป ต่อมาแดงได้นำสัญญาฉบับนั้นมาฟ้องให้ดำชำระหนี้เงินจำนวน 10,000 บาท ดำต่อสู้ว่าได้ชำระไปแล้วโดยอ้างนายเหลืองรู้เห็นเป็นพยาน ถ้าท่านเป็นศาลจะวินิจฉัยคดีนี้อย่างไร

ข้อ 3. ผাগทรัพย์กับเก็บของในคลังสินค้าแตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างไร

แนวคำตอบ

ภาค 2/2527

ข้อ 1. นายคำละเลยไม่สงวนทรัพย์สินที่ยืมไปเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเองตาม ป.พ.พ. มาตรา 644 ก็จริง แต่การละเลยนั้นก็เพียงทำให้ผู้ให้ยืมคือนายแดงอาจบอกเลิกสัญญาได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 645 เท่านั้น ทั้งกรณีนี้ก็ไม่ปรากฏว่านายคำผู้ยืมได้ใช้ทรัพย์สินที่ยืมผิดไปจากที่ ป.พ.พ. มาตรา 643 กำหนดไว้แต่ประการใด เมื่อทรัพย์สินที่ยืมเสียหายเพราะเหตุสุดวิสัย นายแดงผู้ให้ยืมจึงไม่อาจเรียกร้องให้นายคำผู้ยืมรับผิดชอบอย่างใดได้

ข้อ 2. หลัก 653 ว. 2

ในการกู้เงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใด ลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดงหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้วหรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว

หมายความว่า ในการกู้ยืมเงินซึ่งได้มีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น การใช้เงินก็ต้องปฏิบัติให้เข้าหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง จึงจะนำสืบต่อศาลได้ว่ามีการใช้เงินกันแล้ว

หลักฐานที่กฎหมายกำหนด คือ

1. ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้ยืม หรือ
2. ได้มีการเอกสารสัญญากู้ยืมเงินให้แก่ผู้ยืม หรือ
3. ได้มีการแทงเพิกถอนลงในเอกสารสัญญากู้ยืมนั้น

ตามปัญหา เป็นกรณีนายคำผู้ยืมได้ชำระหนี้เงินกู้แก่นายแดงผู้ให้ยืมไปแล้ว แต่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใด ลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดงหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมยังมีได้คืนมาหรือทำลาย หรือไม่มีการแทงเพิกถอนว่าชำระเงินแล้วหรือขีดฆ่าเสีย เมื่อเจ้าหนี้คือนายแดง นำสัญญากู้ยืมฉบับเดิมมาฟ้องเรียกเงินอีกครั้งหนึ่งนั้น นายคำถูกหนี้ย่อมจะนำสืบว่ามีการใช้เงินกู้ยืมนั้นให้แก่นายแดงผู้ให้ยืมไปแล้ว โดยอาศัยนายเหลืองซึ่งเป็นพยานบุคคลไม่ได้ต้องห้ามตาม ม. 653 ว. 2 แม้จะชำระเงินกู้ยืมไปแล้วจริง ๆ ก็ตาม นายคำผู้ยืมต้องชำระเงินตามสัญญากู้ยืมเงินนั้นอีกครั้งหนึ่ง

ข้อ 3. แตกต่างกันในสาระสำคัญ 4 ประการคือ แตกต่างกันในทางวัตถุประสงค์แห่งสัญญา ในทางบำเหน็จ ทางสถานที่เก็บ และทางหลักฐานแห่งสัญญา รายละเอียดอยู่ในคำสอน บทที่ 3

การสอบไล่ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2527

ข้อ 1. นายเอกกับนายหอมเป็นเพื่อนรักกัน อยู่คนละตำบล นายเอกได้ขี้มกระป๋องของนายหอมไปไถนามีกำหนด 1 ปี นายเอกใช้ไปได้ 3 เดือนก็ไถนาเสร็จเรียบร้อย และเห็นว่านายโทน้องชายยังไถนาไม่แล้วเสร็จ ก็ถูกคนร้ายลักกระป๋องไป จึงให้นายโทขี้มกระป๋องตัวนั้นไปใช้ต่อ นายโทใช้งานหนักเกินไปกระป๋องถึงแก่ความตาย นายหอมทราบข่าว จึงบอกเลิกสัญญาและเรียกให้นายเอกรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย นายเอกต่อสู้ว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นแต่ประการใดไม่ และถ้าตนนำกระป๋องไปคืนหลังจากที่ใช้ไถนาเสร็จแล้ว ก็อาจถูกคนร้ายลักไปก็ได้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ตำบลของนายหอมมีการลักโคกระป๋องกันเป็นประจำ

ให้ท่านวินิจฉัยว่าข้อต่อสู้ของนายเอกรับฟังได้หรือไม่

ข้อ 2. นายมาตกลางซื้อบ้านจากนายมีในราคา 300,000 บาท พอถึงวันโอน นายมานำเงินมาชำระนายมีไม่ครบ โดยขาดไป 20,000 บาท นายมีว่าไม่เป็นไร ทำสัญญาโอนให้ได้ แต่ให้นายมาทำหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อนายมาเป็นสำคัญว่ากู้ยืมเงินนายมีไว้ 20,000 บาท นายมาตกลงทำให้ นายมีจึงทำการโอนบ้านให้เป็นที่เรียบร้อย ครั้นต่อมานายมีทวงถามเรียกเงิน 20,000 บาทตามสัญญากู้ยืมที่นายมาทำให้ไว้ นายมาปฏิเสธ นายมีจึงนำความมาฟ้องร้องยังศาล นายมาต่อสู้แต่เพียงว่าไม่ได้รับเงิน ถ้าท่านเป็นศาลจะตัดสินอย่างไร

ข้อ 3. นายสาเป็นคนเดินทาง เข้าพักอาศัยในโรงแรมซึ่งมีนายสีเป็นเจ้าของสำนัก ในการเข้าพักครั้งนี้ นายสาได้นำกระเป๋าเดินทางซึ่งมีตัวเงินราคาสองแสนบาทบรรจุอยู่เข้ามาด้วย ทั้งนี้ นายสาได้บอกฝากโดยแสดงตัวนั้นแก่เจ้าสำนักแล้ว แต่เจ้าสำนักตอบว่า “ไม่เป็นไร เอาไว้ที่กุณ ผมรับผิดชอบเอง” นายสาจึงนำกระเป๋าซึ่งมีตัวดังกล่าวเข้าเก็บไว้ในห้องที่ตนพักนั้น ต่อมาปรากฏว่าตัวหาย เช่นนี้ นายสาจะเรียกร้องให้นายสีรับผิดชอบได้เพียงไรหรือไม่

แนวคำตอบ

ภาคฤดูร้อน/2527

ข้อ 1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้วางหลักเรื่องหน้าที่ของผู้ยืมไว้ในมาตรา 643 กล่าวคือ “ทรัพย์สินซึ่งยืมนั้น ถ้าผู้ยืมเอาไปใช้การอย่างอื่นนอกจากการอันเป็นปกติแก่ทรัพย์สินนั้น หรือนอกจากการอันปรากฏในสัญญาที่ดี เอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยก็ดี เอาไปใช้นานกว่าที่ควรจะให้ไว้ก็ดี ท่านว่าผู้ยืมจะต้องรับผิดชอบในเหตุทรัพย์สินนั้นสูญหายไปหรือบุบสลายไปอย่างไรก็ตาม แม้ถึงจะเป็นเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหาย หรือบุบสลายอยู่นั่นเอง”

การที่นายเอกยืมกระบือของนายหอมไปนั้นเป็นสัญญาเช่าใช้คงรูป

เมื่อปรากฏว่านายเอกผู้ยืมได้ให้นายโทน้องชายนำกระบือไปใช้ต่อนั้นจึงเป็นการผิดหน้าที่ผู้ยืม โดยนำทรัพย์สินที่ยืมมาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย เมื่อกระบือตายลงโดยการกระทำของนายโทก็ตาม ถือได้ว่าทรัพย์สินที่ยืมไปนั้นสูญหายหรือบุบสลายไปแล้ว นายเอกผู้ยืมจึงต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่นายหอม เจ้าของกระบือตัวนั้น

ข้อต่อสู้ของนายเอกที่ว่า ตนมิได้ก่อให้เกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นรับฟังไม่ได้ เพราะนายเอกได้กระทำผิดหน้าที่ของผู้ยืม ก็นำทรัพย์สินไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย ดังนั้น เมื่อเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ยืมก็ต้องรับผิดชอบ

ข้อต่อสู้ที่ว่าถ้าตนนำกระบือไปใช้กินหลังจากที่ใช้สอยเสร็จก็อาจถูกคนร้ายลักไปก็ได้นั้น นายเอกไม่สามารถยกขึ้นต่อสู้ได้ เพราะกระบือตัวที่ยืมมาอาจไม่ถูกลักก็ได้

ดังนั้น นายเอกจึงต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่นายหอมเจ้าของกระบือ

ข้อ 2. แม้หนี้เดิมจะเป็นหนี้จากสัญญาซื้อขาย แต่เมื่อได้เปลี่ยนไปเป็นหนี้การกู้ยืมแล้ว กรณีจึงต้องพิจารณาตามสัญญากู้ยืมเงิน เมื่อนายมาจำเลยต่อสู้ว่าไม่ได้รับเงิน จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า กรณีนี้ ได้รับแล้วหรือยัง เพราะถ้ารับแล้ว สัญญาก็สมบูรณ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรค 2 ซึ่งยังผลให้ผู้ยืมมีหนี้ต้องชำระตาม ป.พ.พ. มาตรา 650 วรรคแรก

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อนายมาทำหลักฐานการกู้ยืมให้แก่นายมี นายมีจึงทำการ

โอนบ้านให้นายมา จึงมีผลเท่ากับว่า นายมาได้รับเงินกู้ยืมจากนายมีแล้ว และทันใดนั้นเอง ได้นำเงินนั้นชำระส่วนที่ยังขาดอยู่ นายมาจึงซื้อบ้านได้เป็นที่เรียบร้อย ข้อต่อสู้ที่ว่าไม่ได้รับเงินจึงฟังไม่ขึ้น ตัดสินให้นายมาชำระเงินตามสัญญากู้ยืมที่ทำได้ไว้แก่นายมี

ข้อ 3. นายสาเรียกให้นายสีรับผิดได้เต็มจำนวนสองแสนบาท เพราะเจ้าเกณฑ์ ตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 675 วรรค 2 กล่าวคือ ตามกฎหมายดังกล่าว เจ้าสำนัก จะต้องรับผิดชอบจำกัดเพียงห้าร้อยบาทในกรณีตัวเงินของคนเดินทางที่นำมาไว้ในโรงแรมหาย ก็จริง แต่ถ้าคนเดินทางได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนัก และได้บอกราคาแห่งของนั้น ชัดแจ้งแล้ว เจ้าสำนักรับผิดชอบเต็มจำนวน เมื่อข้อเท็จจริงตามอุทาหรณ์ปรากฏพฤติการณ์ ที่เจ้าสำนักรับรู้ โดยตอบแก่คนเดินทางว่า “ไม่เป็นไร เอาไว้ที่คุณ ผมรับผิดชอบเอง” ซึ่งน่าจะถือได้ว่าเป็นการตอบรับฝาก และรับทราบราคาแห่งของนั้นชัดแจ้งแล้ว เช่นนี้ เมื่อของคือ ตัวเงินนั้นหาย เจ้าสำนักคือนายสีจึงต้องรับผิดชอบเต็มจำนวน